E. E. Ayer.

*150.5 Delaware

GUACANAGARI
MONTEZUMA
GUATIMOTZIN
POWHATAN
POCAHONTAS
SAMOSET
MASSASOIT
KING PHILIP
UNCAS
TEDYUSKUNG
PONTIAC
CAPTAIN PIPE
LOGAN
CORNPLANTER
JOSEPH BRANT
RED JACKET
LITTLE TURTLE
TECUMSEH
OSCEOLA
SEQUOYA
SHABONEE
BLACK HAWK
KEOKUK
SACAGAWEA
BENITO JUAREZ
MANGUS COLORADAS
LITTLE CROW
SITTING BULL
CHIEF JOSEPH
GERONIMO

TO PERPETUATE THE HISTORY AND DEVELOPMENT OF THE PEOPLE REPRESENTED BY THE ABOVE CHIEFS AND WISE MEN THIS COLLECTION HAS BEEN GATHERED BY THEIR FRIEND

EDWARD EVERETT AYER

AND PRESENTED BY HIM TO

THE NEWBERRY LIBRARY

1911

Original Swedish binding

REMOTIS VT LVCEAT
יהוה
CATECHISMVS LUTHERI
Lingva
SVECICO-AMERICANA.

LUTHERI Catechismus/

Öfwersatt
på
American-Virginiske
Språket.

Stockholm/
Tryckt uthi thet af Kongl. Maytt. privileg.
BURCHARDI Tryckeri/af J. J. Genath/ f.
ANNO M DC XCVI.

THE NEWBERRY LIBRARY CHICAGO

THE NEWBERRY LIBRARY · CHICAGO ·

Th: Campanius Holm fecit

THE NEWBERRY LIBRARY CHICAGO

Förtalet.

IBland the åthskillige Medel / som til Hedningarnas och the Otrognas omwåndelse brukas / år förspordt / at igenom Gudz tilhiälp / the Gudelige Böcker och skriffter / som medelst Christelige Regenters och mild Öfwerhets försorg warda vppå Hedningarnas språk öfwersatte och til trycket befordrade / en märkelig nytta skaffa til then sanna Christeliga Religionens fortplantande och vthwidgande hoos Muhammedaner, Hedningar och Judar / så at många tusende arme siälar blifwa therigenom vthi alle werldsens

åndar hulpne / och til sanningenes kundskap dragne. Ty sedan then Helige Skriffts Böcker åre på Asiatiske / Africaniske och Americaniske Nationers tungomål så wål vthi Oriente som Europa öfwersatte och publicerade wordne / och jåmwål Gudelige Böcker / Catechismer och Christelige Trones Förklaringar vthgifne; måste och the otrogne Turkar och Muhammedaner begynna at fålla ett lindrigare omdöme om Gudz Ord och then Christeliga Troon/emedan the thes iñehåld nu råtteligen fatta kunna af then Hel. Bibel som Albertus Bobovius eller Ali-Beigh , Muhammedis IV. Interpres på thet Turkiske språket öfwersatt hafwer / samt af thet Nya Testamentet och Catechismo Turcico som Guilielmus Seaman vthi Oxford anno 1666. trycka låtit / jåmwål af flere andre Catechismer som berömmelige Månn på Arabiska / Persiska / Congiska / Anammitiska / Angoliska / Caraibiska / och flere

flere Americaniske språk författat hafwa. Och såsom Troon sålunda fortplantas / så kan ey annars wara / än at sådane Medel / omkostningar och prijswärde flijt / som en Christelig Öfwerhet / Gudi til åhra / för Evangelii vthwidgande skull / idkesamligen anwänder / lärer skaffa en ymnog frucht vthi HErrans wijngård / och wara Gudi itt tacknämligit Offer. Om hwilken Öfwerhetens förſorg för the otrognes salighet / then berömmelige Theologus D. Müllerus in præfat. Judaiſmi med theße ord betygar: Wo man die Sache alſo anrichtet / iſt kein zweiffel / daß etliche durch GOttes Wort erleuchtet / und zu Chriſto bekehret werden können: Das werden die Juden und Heiden am Jüngſten Tage rühmen / und wirdt der gecreutzigte JEſus von Nazareth ſolches alles denen Chriſtlichen Regenten belohnen. Ty oansedt Naturen icke hafwer begåfwat the otrogne Hedningar med något särdeles diupsinnigt förstånd til at fatta allehanda ſubtile weten-

skapers grund och kundskap / så giswer likwål förfarenheten thet witnesbörd om theras lårachtighet / at the nogsamt bequåme åre til at vnderwijsas vthi then sanna Trones lårostycken / enår the med ett fridsamt och kårleks fullt sinne warda bemötte och handterade. Thet bekråfftar och M. Joh. Campanius fordom Pastor vthi Fröstthult / som alt ifrån anno 1642. til an. 1649. har warit Gudz Ordz Tienare och Predikant hoos then Swånske Colonien vthi America och then nu för tijden kallade Provincien Pensylvania wijd de la Ware Revieren vthi Virginien, dårest han thenne Lutheri Catechismum på thet i samme Landzort brukelige språket öfwersatt hafwer / och vthi sitt Förtaal med theße Ord skrijfwer / at Hedningarna / som otalige ther i landet finnas / wilja och gerna på sin sida / låmpa sig til samma wåra Christelige

lige salighetenes medel / såsom i synnerhet til Ordsens hörande / (om the kunde thet förstå/) hwilken theras goda inclination, jag offta såg / når jag ther i wåra Församlingar hölt Gudz tiensten : Men nu år thetta fördolt för theras ögon / ty the kunna intet annat Tungomål / ån sitt egit Modersmål. Therföre / hafwer jag för godt ansedt / at låta wår kåre och ådle Huus-Biblia Catechismum vthgå på trycket / med theras språk / at the måge få höra och förstå / wåre högnödige Troos Artickar och Christendoms stycken / på sitt egit måål / af the Swenskas Prester ther förkunnas och låras /

hwilka the tilförende aldrig hafwa förnummit af. Thetta har ock förorsakat Then Stormächtigste Konung CARL Then XI. Sweriges/ Göthes och Wändes Konung etc. etc. af högprijselig nijt til Gudz rena Ordz vthwidgande/ samt en särdeles Konungzlig Mildhet emot sine gamle Undersåthare then Swänske Colonien vthi America, at låta thenne Catechismum så wäl til theras egen/ som sielfwe the Barbariske inbyggiares förkofring vthi then Christelige Låhran/ af trycket vthgå/ och jämte ett godt förråd af Swänske Biblar och Gudelige Böcker af ett ansenligit wärde/ igenom trenne skickelige och lärde Prästmänn och Gudz Ordz Predikanter til Americam at församda. Om hwilken Kongel. oförlijkneliga Nåde M. Campanius, såsom en Gudfruchtig och lärd Mann/ Anno 1656. vthi sitt samman=

sammanfattade memorial och skrefne Förtal til thenne Catechismum / med vnderdånig wördnad vppå samptel. then Swånske Coloniens wägnar / sig förvth ett wist hopp giordt hafwer / och theße skåhl ther til anfördt : At thetta icke är något ringa wärck / vthan högtprisligit hoos alle / både Vthländske / så wäl som Inländske / i ty at thetta länder Gudz Församling / i synnerhet i America til märkelig planterning och vpbyggelse / til widtberömmelig samt högnödig förökelse. Och thenewige Alzwoldige Gud / hwilkens Gudomelige Namn / storligen och härligen här igenom warder åhrat och vphögt / warder Hans Kongl. Maytt: för thenna högloflige Kongelige nådigste

ste omwårdnad och bekostnad / tusende sinom tusende falt igen wålsignandes.

Hwad sielfwa thetta Barbariske språket widkommer / så befinnes thet wara myckit fattigt på ord / samt bequåme och sårskilte ordesått / til at egenteligen beteckna wåre brukelige formulair vthi Christelige Troos Articlarne ; och förthenskul vthi slijk mangel / billigt här med förklaras / at alt / hwad som här skrifwit och vthsatt är / bör vthi en orthodox Mening förstås och vthtydas. Så hafwer ock P.Raymundus Breton om the Caraibers språk besannat / hwilket folck then Södre dehlen af America beboo / och om hwilke han vthi förtalet til sin Catechismum således skrifwer : *La langue des Caraibes estant fort sterile pour le commerce, l'est encore plus en égard à nostre Foy; comme ils n'ont ny Religion pour le vray Dieu, ny croyance*

yance pour nostre Christianisme, ny morale pour leur conduite, ny vertu, ny vice, ny peché, ny grace, ny sainteté, ny sacremens; aussi n'ont ils pas de termes pour les exprimer. Cette disette a fait que je n'ay pas achevé la quatriéme partie de ce Catechisme qui traitte des Sacremens, des vices & des vertus, que je me suis servi (quoy que rarement) de mots équivallents dans ces trois premieres que je vous donne: Et que je ne pretend pas avancer toutes ces expressions pour des mots orthodoxes: Puisque le Barbare de cét idiome n'est pas assez instruit, pour composer des termes expressifs de nos mysteres. Hwar med ock instämmer William Penn Esq. vthi sin Relation om Provincien Pensylvania, skrefwen vthi Philadelphia i America den 16. August. 1683. som finnes införd vthi The Present State of America, tryckt i London 1687. Hwilkens witnesbörd tilljka stadfäster / at thet samma språket / som thenne Catechismus är beskrefwen vppå / är gångse och brukeligit vthi Provincien Pensylvania;

vania; ty pag. 69. liuda thes ord således: Their Language is lofty, yet narrou, but like the Hebrew; in signification full, like Short-hand in Writing; one word serveth in the place of three, and the rest are supplied by the understanding of the Hearer; imperfect in their *Tenses*, wanting in their *Moods*, *Participles*, *Adverbs*, *Conjunctions*, *Interjections*: I have made it my busines to understand it, that i might not want an Interpreter on any occasion; and i must say, I know not a Language, spoken in *Europe*, that hat words of more sweetness or greatness, in Accent and Emphasis, than theirs; for Instance, *Octorockon*, *Rancocas*, *Oricton*, *Schakamazon*, *Poquesin*, all which are Names of Places, and have grandeur in them of words of sweetness: *Anna* is Mother, *Issimus* a Brother, *Netap* a Friend, *Usque oret* very good, *Poru* Bread, *Metse* eat, *Matta* no, *Hatta* to have, *Payo* to come, *Sepassen*, *Passejou*, the Names of Places; *Tamaue*, *Secane*, *Menanse*, *Secatereus*, are the Names of Persons; if one ask them of any thing they have not, they will answer, *matta ne hotta*, which to Translate, is, *not i have*, instead of, *i have not*.

Belan=

Belangande thet Americaniſke Landet Virginia, och then nu för tijden ſå kallade Provincien Penſylvania, ſå är thet Anno 1479. vptäckt af Sebaſtian Cabot en Portugiſiſk Mann / och ſedermehra flere thes kringliggiande Öar beſökte af then berömmelige Franciſcus Drake, ſamt Sir Walter Rawleigh, ſom til Landſens cultiverande myckin flijt anwändt hafwa; theribland och then Swänſke Colonien, ſom ifrån begynnelſen af thetta Seculo ſin hemwiſt å then orten hafft/ för theß oſparde mödo och arbete / ett lofligit beröm ſig förwärfwat / förmälandes Sir William Penn med theße ord om them/pag.106. I muſt needs commend the Swedes reſpect to Authority, and Kind behaviour to the Engliſh; they do not degenerate from the old Friendſhip between both Kingdoms. As they are People proper and ſtrong of Body, ſo they have fine children, and almoſt every houſe full; rare to find one of them without three or four Boys, and as many Girls; ſome ſix, ſeven and eight Sons: And i muſt do them that right, I ſee few young men more *ſober and laborious.* Wijd hwilket tilfälle man här billigt nämner / at både

thetta

thetta och flere Americaniske Länder / hafwa långt för the ofwannämde tijder / warit af theße Nordiska Länders inwåhnare/ wid paß Anno Christi 996. beseglat och bebodt / af hwilkom thet ock warit kallat Winland thet Goda / och **Skrålingaland** / som the Nordländske Skriffter / och särdeles Berger Abot vthi then stora Konung Olof Trygwasons Historia betygar; hwar af ett gammalt Manuscript här vthi Kongl. Antiquitets Archivo förwaras / dervthur man / för korthet skul allenast thetta wittnesbörd nu framdraga wil: *Cap. 278. Fra Landafundi Leifs Eyriksſonar.* Biarni Heriulfsson kom utan af Grænlandi a fund Eyricks Jarls,--seigir Biarni fra ferdum sinum er han Hafdi land sed,-Leifur son Eyriks ur Brattahlid (er first fann Grænland) for a fund Biarna Heriulfssonar og keipti Skip at honom,-Leifur riedz til Skips og felagar hans med honum, halfur fiorde tugur manna,-their lietu i haf thegar their voru buner, og fundu Land thad fyrst er their Biarne fundu sidan,-Joklar mikler voru thar alt hid efra enn sem ein hella være allt ifra sianum og til Joklanna,-Leifur mællti tha, eg mun nu gefa nafn Landin

dinu og kalla Helluland, - their fundu annad Land,-thad Land var sliett og skogvaxit og sandar hviter vida, - tha mællti Leifur af Kostum skal thessu Landi nafn gefa og kalla Markland, -their sigldu i haf og sau Land og logdu ad Landi,-toku thad rad sidan at buast thar um than vetur,-hvorki skorti thar lax i vatninu nie anni og stærre enn their hofdu fyrr sied,-their skifta lithi i tvo stadi ok lata kanna Land,-Tyrkur fann Winvid og Winber,-their lesa vinber og hoggva Vinvid,-Sva er sagt, at epter thad batur theira var fullur af Vijnberium, var hoggvin furmur a Skipit, ok er vorar tha biuggust their ok sigldu i burt, ok gaf Leifur Landinu nafn eftir Landskostum, ok kalladi WINLAND, sigla sidan i haf ok gaf theim byr, thar til er their sia Grænland, ok fioll under Joklum.

Widare låses dårsamestådes Cap. 280. *Fra Winlandsferd Thorvalldar Eijriksfijni brodur Leifs med thriatiju manna, og fra Skrælingium a Winlandi.* Cap. 281. *fra Thorsteini Eijriksfijni og hans Winlandsferd.* Cap. 282. och 283. *Fra Thorfinni Karls efni er hann kom til Winlands, og fra Skrælingium.* Cap. 284. *fra Freijdise Eijriks dottur og Winlands ferd hennar.* Thet samma låses ocksa vthi then gamla

gamla Grænlandz Annal Cap. 11. *Leifur skilst vid Olaf Kong Tryggvason, fer (fra Noreg) til Grænlands og finnur Winland hid goda.* -Leifur lætur nu i haf og er leingi uti, og hitti a Lond thau er hann atti aungua won a, woru thar hveiti-akrar sialfsaner og winwidur waxin, thar voru og thau trie er Mosur heita, og hofdu their af ollu thessu med sier nockur merki, sum trie so mikil, ad i hus voru logd. Thetta hefur verid Winland hid goda, sem their Thorfinnar Karls efne fundu sidar, thvi ollum theim merkium ber samann.

J lijka motto kan thersammastädes läsas Cap. 18. och 19. *Fra Winlandsferd Thorfins Karlsefnis og hans fielaga, og fra eijde Londom og Joklum i Nordur og Vesturhafe.* samt Cap. 21. & seq. *Fra Giædum Winlands og Skrælingium.* &c.

Men Gud förläne sina Nåd til thes heliga Ords vthwidgande och Evangelii förkunnande vthi all land / at jämwäl thet Folcket som i mörkret wandrar/ måtte see itt stoort lius/ och öfwer them som boo i mörko Lande/ skijne thet klarliga!!

CATE-

CATECHESIS,

Hátte Pæmyy ſuhwijvan chínticha mamaræckhíckan.

Catechiſmus LUTHERI, ſom innehåller Summan och kiårnan af then Hel. Skrift.

REnáckát chirω̃na Nisſiaanus, Pinâættæt ock Ãquættæt, ock pyri Renáppi, chéko mátta nitáto chíntika mamaræckhíckan, Thææræn chíſbo Simoáckan, mâchæærick, mâchijrick Saccheemans, nirω̃na hωrítt MANÉTTOS.

Sålunda ſkole edre barn/Söner och Döttrar / vnga drånger och pijgor / ſamt flere andre Menniſkior / ſnarligen beflita ſig om at låra the Tijo Buden / then måchta ſtora HERrans wår Gudz. Verſio.

Huru man må vngt folck enfaldeligen förehålla Tijo Gudz Bud.

Tæræn Hâcquæsſung Saccheemans, chísbo SIMÂCKAN.

Thet första Catechiſmi stycket om Tijo Gudz Bud.

I. *Chiutte*

Chísbo Simóckan.

Thet Första Budet.

Chijr mátta pyri Hocquæsſungz Saccheeman tahóttamen.

LUTH. & Verſio. **Tu skalt inga andra Gudar hafwa för mig.**

Chéko pæntor chijr jω̃ni ? Rω̃e.

Nijr ſuhwijvan Renáppi, hátte Nisſiaanus hwiſáſſe, móchij, nijr quinkijnamen jω̃ni móchijrick Saccheeman, Hócquæsſungz hωritt MANÉTTO, tahóttamen, pyri, chéko Hócquæsſung ock Hácking hátte, ock nijr pátton ſuhwijvan nijre Nóoton ock chéko nijr paéntor, thaan únnár nirω̃na Vínckan MANÉTTO hω̃a.

Huru förstår tu thetta ? Säg.

Verſio. Wi alla Menniskior / skole hafwa en

en barnslig fruchtan / ja thet skal wara wår lust / at wij thenna stora GUden / ålskom mehr / ån alt thet himmelen / och thenna jorden innehafwa / och att wij såttja all wår troo och tillijt till thenna wår nådefulle GUd allena.

Hwad år thet? Swar.

Wi skole öfwer all ting fruchta och ålska Gud / och såttja all troo och lijt till honom. LUTH.

II. Nissa

Chísbo Simóckan.

Chijr matta maranijto manúnckus, chirω̃na SACCHEEMANS, horít MANÉTTOS Rωaénse: Konna, jω̃ni machijrick Sacheeman, hωrítt MANÉTTO, matta renáckót tahóttamen; suck, bakánta ock bakíttan.

Thet Andra Budet.

Tu skalt icke mißbruka tins HErres GUdz Namn; ty then stora HErren Gud behagar intet sådant; vtan straffar och förkastar. Versio.

LUTH. **Tu skalt icke mißbruka HErrans tins GUDz Namn / ty HErren skal icke låta honom blifwa ostraffat / som hans Namn mißbrukar.**

Chéko pæntor chijr jω̃ni ? Rω̃e.

Nijr suhwijvan Renáppi, hátte Nissiaanus hwisasi, ock tahoáttamen móchijrick Saccheeman, Hócquæssungz hώritt Manétto, Kónna nyr mátta chichíttωn, mátta quirútteme taani únnar hωritt Sachemans, MANÉTTOS Rωaénse, mátta nijr manúm charakítte, mátta nijr Krω̃ni, mátta nijr mataétt maranijto: suck singa nijr quina múnda, ock ánger, apítzi nijr skameera taan jω̃ni móchijrick Sacheemans, hωrítt MANETTOS Roaénse, rω̃e: Kéne ítta, ock nijr maranijto Chíntika shéu.

Huru förstår tu thetta ? Sägh.

Versio. Wij alla Menniskior / skole hafwa en barnslig fruchtan / och skolom älska / then stora HErran / himmelens och jordenes gode GUD / så at wij icke

icke bannas / icke heller swårje wijd thenne gode Gudz Namn / icke skole wi wara argsinte / icke liuga / eller giöra något annat som intet duger; vtan / när wi blifwe siuka / och tå wij komma i dödznöden / skolom wij straxt löpa til then stora HErrans Gudz Namn / giörandes tacksäijelser / böner och lof altijd.

Hwad är thet? Swar.

Wij skole fruchta och älska GUd / så att wij icke bannas eller swårje wijd hans Namn / icke bruke truldom / liuge eller bedrage: Vtan åkalle thet i all nöd / bidje / tacke och lofwe. LUTH.

III. Náchba

Chisbo Simóckan.

Ciuttas Chisvickingh, chijr hackkihác-kangh, ock quiskaamen Tahchan mosiut-

 tamen

tamen MWS, quíramen Lamaéæs ock pyri renáckot maranijto, máttá Nisſas Chiſchvíckingh maranijto, unnarta hóttamen mochææríck, mochijrick niræ̃na hωritt Sacheeman, Hocquæsſung̈ MANETTO.

Thet Tredie Budet.

Verſio. Sex dagar ſkal tu plantera och hugga hwed/ jaga/ fiſkia/ och annat mehr ſådant arbeta; Men then ſiunde dagen/ ſkall tu intet arbete drijfwa/ vtan hålla Gudztiånſtens wördning/ med alfwar och flijt/ thet wil Gud och behagar honom wål.

LUTH. **Tu ſkalt helga hwijlodagen.**

Chéko paéntor chijr jω̃ni? Rω̃æ.

Nijr ſuhwijvan Renáppi, hátte Nisſianus hwiſaſſe, ock tahóttamen móchijrick Sachcemán, Hócquæsſungz ock Háckingz hωrítt MANÉTTO. Kónna, nijr mátta bakíttan, chéko tírue Chíntika Saccheeman, ock chéko nirω̃na móchijrick Saccheeman Hockuaésſungs Manétto rω̃eſſuck, jω̃ni oráti múckan nijr quinkijnamen chíntika, tahóttamen Chriſtáu, ock quíramen apítzi pæntore.

Huru

Huru förstår tu thetta ? Säg.

Wij alla Menniskior skole hafwa en barnslig fruchtan / och skolom älska then store HErren / himmelens och jordenes gode Gud / så att wij icke förachta thet som läres af Prästen / och hwad wår stora HErre / himmelens Gud talar / vthan thet ordet skole wij hålla heligt / giärna thet höra / och beflijta oß foort / thet til att begrijpa / (förstå och lära.) Versio.

Hwad är thet ? Swar.

Wij skole fruchta och älska Gud / så att wij icke förachte Predikan och hans ord / vtan hålla thet heligt / höra thet giärna och lära. LUTH.

IV. Næuwo

Chísbo Simóckan.

Chijk chijre Nω̃k ock chijre Anna. móchææerick tahottamen, ock maran.jto huritt jω̃ni, kéko chijr nitaato, kó z chijk mátta sixi anckarópp; suck taan Rhóón o thaani Hackingh chichæ.

Thet

Thet Fierde Budet.

Versio. Tu skalt tin Fader och tina Moder storligen ålska / och giöra wål emot them så myckit tu kan / på thet tu icke brått skal döö ; vtan långe på jordene få lefwa.

LUTH. **Tu skalt hedra tin Fader och tina Moder / på thet tu må långe lefwa på jordene.**

Chéko paéntor chijr jω̃ni ? Rω̃e.

Nijr ſuhwijvan Renáppi, hátte Nisſiaanus hwiſásſi , ock tahóttamen móchijrick Saccheeman , Hócquaésſungz ock Háckingz hω̃rítt Manétto, Kónna nijr nirω̃na Nω̃k ock Ánna, ock Saccheeman, mátta ſinkáttan , ock mátta ſiríngue maranijto, ſuck, chéko nijr nitaato , urítt maranijto jω̃ni Hirúsſus ock Hω̃uſis , nirω̃na Nω̃k ock Ánna , ock nijre Saccheeman , ſheû nijr maranijto , nijr ock jω̃ni móchórick tahóttamen , ock maranijto ranckúnti , chéko nijr paéntor jω̃ni tahoáttamen , ock nijr næmæn jω̃ni ſheû.

Versio. Huru förſtår tu thetta? Såg.

Wi alla Menniſkior / ſkole hafwa en

en barnslig fruchtan / och skolom ålska / then store HErren / himmelens och jordenes gode Gud / så att wij wåra Fåder och Mödrar och Herrar / icke förachte eller förtörne / vtan alt godt / åhra och tiånst / som wij kunnom bewijsa theße åldrige mån och gamla qwinnor/wår Fader och Moder / samt wåra herrar och förmån / thet skole wij giårna giöra ; wij skole myckit hålla af them / och tiåna til wiljes / alt thet wij förstå / them wara till godt behag / och hafwa them för ögon.

Hwad år thet ? Swar.

Wij skole fruchta och ålska Gud / så att wij wåra Föråldrar och Herrar icke förachte eller förtörne; vthan hålle them i wördning / tiåne them / lyde them/ålske och hafwe them för ögonen. LUTH.

V. Pa-

V. Pareenah

Chisbo Simóckan.

Chijk mátta bakánta ankaróppan, chirω̃na Renappi.

Thet Femte Budet.

Versio. Tu skalt icke slå ihiål tin nåsta.

LUTH. **Tu skalt icke dråpa.**

Chéko paéntor chijr jω̃ni? Rω̃e.

Nijr suhwijvan Renappi, hátte nissiáanus hwissassi, ock tahóttamen, móchirick Saccheeman, Hocquaélungz ock Háchingz hωrítt Manétto, Kónna nijr, matta chéko manúnck s maranijto nirω̃na Nitáppi, thaan Kíckhæ, ock mátta sevaraénda maranijto: suck maranijto urítt, chéko Nitáppe tahóttamen, singa ock mina másso anger hátte.

Huru förstår tu thetta? Säg.

Versio. Wij alla Menniskior / skole hafwa en barnslig fruchtan / och skolom älska / then store HErren / himmelens och jordenes gode GUD / så att wij intet ondt tilfoge wårom Nåsta til hans lijf / eller honom emot bryte; vthan giörom wår Nåsta

Nästa godt i alt hwad han betarfwar/ som och då när han är stadder i någon lijfzfara och dödznöd.

Hwad är thet ? Swar.

Wij skole fruchta och älska Gud/ så att wij ingen skada giöra wårom nästa til hans lijf / eller honom emot bryte ; vthan hiälpe och förfodre honom i all hans lijfs nöd. LUTH.

VI. Ciúttas.

Chisbo Simóckan.

Chijr mátta maranijto PW roáquæ.

Thet Siette Budet.

Tu skalt icke giöra hoor. LUTH. & Versio.

Chéko paéntor chijr jω̃ni ? Rω̃e.

Nijr suhwijvan Renáppi, hátte Nissiaanus hwisassi, ock tahóttamen móchijrick Saccheeman, Hócquæssungz ock Háckingz hωrítt Manétto, Kónna nijr hurítt, ock mátta mataétt Chíckhæ hátte, singa nijr rω̃e,

rŵe, ock ſinga nijr chéko maranijto, ock ſuhwijvan Rheenus tahóttamen chijr Nitérvus, ock ſuhwijvan Nitérvus, tahóttamen chijre Rheenus, ock maranijto chéko chijre Rheenus hátte ſamináckót.

Huru förſtår tu thetta? Såg:

Verſio. Wij alla Menniſkior / ſkole hafwa en barnslig fruchtan / och ſkolom älſka then ſtore HErren / himmelens och jordenes gode Gud / ſå wij itt renligit och tuchtigt / och icke något orenligit och otuchtigt lefwerne föra / antingen når wij tale eller något giöre / och att hwar och en Man / älſkar ſin huſtru: Hwar och en Huſtru / ſkal ock älſka ſin man / och ſtälla ſig emot honom tilbörligen / ſom honom kan wål behaga.

Hwad är thet? Swar.

LUTH. Wij ſkole fruchta och älſka Gud / ſå att wij före ett renligit och tuchtigt lefwerne / både med ord och giär=

giårningar / och att hwar och en ålskar och åhrar sin åchta Maka.

VII. Nísſas
Chisbo Simóckan.
Chijr mátta KommWta.

Thet Siunde Budet.
Tu skalt icke stiåla.

LUTH. & Verſio.

Chéko pántor chijr jω̃ni ? Rω̃e.

Nijr ſuhwijvan Renáppi hátte Nisſiaanus hvviſásſi, ock tahóttamen móchyrick Saccheeman, Hocquaéſungz ock Háckingz hωrítt Manétto, Kónna nijr nirω̃na Nitáppi Zaéband, ock chéko pijri hátte mátta kommvvta, ock mátta krω̃ni, tírue, urítt, urítt, chéko mattarútti chijk hatteû máramæn : ſuck, nijr maranijto renáckot: chéko Renáppi hátte máramen, hatteû, ock chéko pijri urítt hátte, hatteû, mátta nijr manunckus.

Huru förstår tu thetta ? Såg.

Verſio.

Wij alla menniskior skole hafwa en barnslig fruchtan / och skolom ålska then store HErren / himmelens och jordenes gode Gud / så at wi wår nåsta

nåsta hans penningar / eller hwad mehra han åger / icke borttaga / eller liuga / säijandes / thet duger / thet är godt / hwilket godz doch intet duger / som wij ha till att handla och wandla med : vthan förhiälpe ther til / att hwad wår nåsta har till att handla / thet hafwi / och hwad mehra godt han åger / thet ågi / och wij platt intet honom mißvnna.

Hwad är thet ? Swar

LUTH. **Wij skole fruchta och ålska Gud / så att wij wår nåsta hans penningar eller ågodelar icke borttage / eller med falske wahror och handel til oß komme : vthan förhiälpe tår til / at hans godz och nåring må warda förökat och beskårmat.**

VIII. Haas

Chísbo Simóckan.

Chijr

Chijr mátta krω̃ni ; ſuck chéko chijr rω̃e, kitzi rω̃e.

Thet Ottonde Budet.

Tu ſkalt icke liuga / vtan ehwad tu talar / ſå ſkal tu ſanningen tala. Verſio.

Tu ſkalt icke båra falſkt wittnesbörd emot tin nå=ſta. LUTH.

Chéko paéntor chijr jω̃ni? Rω̃e.

Nijr ſuhvvijvan Renáppi, hätte Nisſiaanus hvviſasſi. ock tahóttamen mochijrick Saccheeman, Hocquaésſungz ock Hackingz hωrítt Manétto, Kónna nijr mátta Krω̃ni, thaan pijri Renáppi, mátta nijr manúm charachitte, mátta nijr manúnckus rω̃e, ſinga Renáppi Rω̃énſe ſimáckot: ſuck nijr rω̃e, jω̃ni matta manúnckus, nîjr rω̃e hurítt Nitáppe, ock ſuhvvijvan chéko nijr rω̃e, hurítt rω̃e thaan ſaminác-kot.

Huru förſtår tu thetta? Såg:

Wij alla menniſkior ſkole hafwa en barnslig fruchtan / och ſkolom älſka then ſtore HErren / himmelens och jordenes gode Gud / så at wi icke fal= Verſio.

falskeligen beliuge någon menniskia / at wi icke äre förrådare / att wij icke tale något ondt om wår nästa i hans frånwaro / och att wij icke skämma wår nästas namn: vthan wij skolom säija: then Menniskian / är intet så ond ; Wij skole tala godt om wår nästa / och altsamman thet wij tale / skall / och bör wara godt taal om honom / alt til thet bästa.

Hwad är thet? Swar:

LUTH. Wi skole fruchta och älska GUD / så att wij icke falskeligen beliuge / förråde / baktale wår Nästa / och komma honom ondt rychte på: vthan skole vrsaka honom / tala godt om honom / och wända all ting til thet bästa.

IX. *Paéschun*

Chísbo Simóckan.

Chijr mátta tahóttamen vickchω̃men pijri Renáppi.

Thet Nionde Budet.

Tu skalt icke hafwa lust til tin Nåstas hus. LUTH. & Versio.

Checko pántor chijr jω̃ni ? Rω̃e.

Nijr suhwijvan Renáppi, hátte Nissiaanus hwisasi , ock tahóttamen móchirick Saccheeman , Hóckuaéssungz ock Háckingz hω̃ritt Manétto, Kóuna, nijr mátta rω̃e : Renáppi pætton rankunti chéko chijr hátte ock wícking , renáckót nijr mátta taîman Kommwta, ock rω̃e : jω̃ni nirω̃na: ock nijr krω̃ni : suck nijr maranijto, Kónna Renáppi chéko hátte, hatteû , ock maranijto urítt.

Hurn förstår tu thetta ? Säg.

Wij alla Menniskior / skole hafwa en barnslig fruchtan / och skolom älska then stora HErren / himelens och jordenes Gud / så at wi icke säije åth någon / gif mig tina saker / hwad tu åger / och titt huus och hem ; så- Versio.

dant ſkole wij intet taga med orätta på något oloſligit ſätt / ſäijandes ; thet hörer mig til / och är kan ſkee intet ſant : vtan wij ſkole wara honom behiälpelige / at hwad han äger / thet må han äga / (och nyttja wäl.)

Hwad är thet? Swar:

LUTH. **Wij ſkole fruchta och älſka Gud / ſo at wij icke med liſt ſtå efter wår Nåſtes arf och egit eller huus/och komma thet vnder oß med något ſkeen / ſåſom thet ſkeder med rätten : vtan wij ſkole wara honom behielpelige / at han må ſitt behålla och beſittja.**

X. Thaéræn

Chísbo Simóckan.

Chijr mátta tahóttamen Nitérvus pijri Rhé-

Rhénus, ock mátta Renáppi chaleback-ſchéti Pinóaéttæt, mátta Ãquaéttæt chale-backſchaétti, mátta móchijrick mws, ock mátta chéko Renáppi hátte, chijr tahót-tamen.

Thet Tijonde Budet.

Tu ſkalt icke begiåra ens annars mans hustru / icke heller hans tie-nare / icke tienarinno / ocke oxa / åſna / och icke något thet honom tilhö-rer. Verſio.

Tu ſkalt icke begiåra tins nåſtas huſtru / hans tie-nare eller tienarinno / oxa / åſna / eller hwad ſom hålſt honom tilhörer. LUTH.

Chéko paéntor chijr jω̃ni ? Rω̃e.

Nijr ſuhwijvan Renáppi, hatte Nisſiaa-nus hwiſasſi, ock tahóttamen móchirick Saccheeman, Hócquaéſsungz ock Hác-kingz Manétto, Kónna nijr mátta taíman Kommwta, pijri Rheenus Nitervus, ock mátta kalebackſchétti Pinaéttet, mátta kalebackſchétti Ãquaéttæt, ſuck kónna maranijto, renáckot Nitérvus, Pinóaéttet

 ock

ock Âquaáttæt, mátta mátzi, ſuck háppi ock maranijto chéko Rheenus tijrue.

Huru förſtår tu thetta? Såg.

Verſio. Wij alla menniſkior/ſkole hafwa en barnslig fruchtan / och ſkolom ålſka then ſtora HErren / himmelens och jordenes gode Gud / ſå at wij icke draga / locka eller tubba/ ifrån någon man / hans huſtru/ eller tienſtedrång / eller tienſtepijga; vtan heller hiälpe til / att huſtrun/ drånger och pijgor / icke gå ſin koos/ vtan blifwa och giöra / hwad husbonden befaller / och the åro plichtige.

Hwad år thet ? Swar.

LUTH. Wij ſkole fruchta och ålſka Gud / ſå att wij icke drage/ locke eller tubbe ifrån wår nåſta/ hans huſtru eller tienſtefolck ꝛc. vtan heller hielpe til/ att the måge blifwa

swa och giöra hwad the äro plichtige.

Chéko rω̃e kinz, móchæærick, móchijrick Saccheeman, Hócquaésſungz ock Háckingz hωritt MANÉTTO, peeri jũni ſuhvvijvan chisbo Simóckan?
Rω̃e.

Nijr móchijrick SACCHEEMAN, Hócquaésſungz ock Háckingz, chirω̃na hω̃ritt ock ſittane Manétto, taan bakánta Renáppi ſevaraénda, minamærſo, ock ankarópp, nijr quijramen chéko chirω̃na Nω̃k ock Anna, hátte mátta hulijk maranijto, thaan Nisſiaanus, úſka náchha ock næûwo Hísſemis, *k*ónna, mátta jω̃ní tahóttamen nijre. Ock nijr maranijto tahóttamen, thaan móchæærick, móchæærick thæræn cutábpach, thaan jω̃ni chéko tahóttamen nijr, ock maranijto jω̃ni nirω̃na, hurít chisbo Simóckan.

Hwad säger nu then mächta stora HErren/himmelens och jordenes gode Gud / om all thenna Buden? Säg.

Jag HErren tin Gud/är en wäldig och starck hämmare / til at slå menniskian med bedröfwelse/ sukdom och döden; Jag söker thet tin Verſio

Fader och Moder hafwa illa giordt/ in på Barnen/ alt in til tredje och fierde slächte/ therföre at the intet ålska mig. Och jag giör barmhertighet in til många/ många gångor Tijo hundrade/ på them som mig ålska/och giöra efter theße mine sköne Bud.

Hwad säger nu GUD om all thenna Buden? Swar: Thet säger han:

LUTH. **Jag HErren tin Gud/ är en starck hämnare/ then som söker Fädernas mißgiärning in på barnen/alt in til tridie och fierde leed/ the som mig hata. Och giör barmhertighet in till mångtusend / på them/ som mig ålska och hålla min Bud.**

Chéko paéntor chijr jω̃ni? Rω̃e.

Móchijrick Saccheeman, Hócquaés-

sungz

iungz ock Háckingz hωrít Manétto, póho: nijr apítzi bakánta ſuhwijvan Renáppi, chéko jω̃ni chíſbo Simóckan, mátta maranijto : Kónna ock nijr Renáppi, móchæærick hwiſaſſe hátte, ſínga jω̃ni móchæærick mõchijrick Samináckat Manétto ſiríngue, ock nijr mátta bakíttan, jω̃ni hurítt thæærœn chíſbo Simóckan: Kónna jω̃ni Samináckot Manétto, tírue, nijr pættton núſko, nirω̃na móchijrick, tahóttamen, ock ſuhwijvan hurítt, ſuhwijvan Renáppi, cheko jω̃ni chiſbo Simóckan, tahóttamen maranijto. Kótz mátta, ock nijr tahóttamen jω̃ni móchijrick Saccheeman, Hócquæsſungz ock Hackingz hω̃rítt Manétto, ock tahóttamen maranijto jω̃ni móchijrick Saccheemans. hω̃ritt Manéttos chíſbo Simóckan.

Huru fórſtår tu thetta ? Såg.

Gud ropar : Jag will ofórtöfwat ſtraffa / alla them ſom thenna buden icke giöra / hwarföre och wij menniſkior / ſkole oß myckit befruchta / når then hårlige Guden wredgas öfwer oß / ſå att wij icke föruchte ſam̃e buden; ty then hårlige Guden ſåger / jag ſkänker min ſtora kärlek och alt godt / allom menniſkiom / hwilka theße mine Bud giärna ſtälla Versio.

 la

la i wårket. Hwarföre icke skulle och wij tå ålska then store HErren/ himmelens och jordenes gode Gud igen/ och giärna giöra efter thenne store HErrans och goda Gudens bud.

Hwad är thet? Swar.

LUTH. Gud hotar at wilja straffa alla them / som thenna Boden öfwerträda: therföre skole wi fruchta för hans wrede/ så at wij icke bryte emot hans bod; men sina nåd och alt godt lofwar han them allom/ som thenna boden hålla. Therföre skole wij ålska honom/ och gärna giöra efter hans bod.

Renáckot chirω̃na Nisſiaanus pinoættæt, Ãquaéttæt ock pijri Renáppi, chéko mátta nitato chíntika mamaræckhíckan, qui ſixi quíramen pæntω̃re nóoton.

Sålunda ſkole edre Barn / Söner och Döttrar / vnga Drånger och Pigor / samt flere andre Menniſkior / ſnarligen beflita ſig om att låra Troon. Verſio.

Huru man må vngt folck enfaldeligen förehålla.

Trones Articklar.

I. Ciutte Nóóton,

Peeri ſuhwijvan, quinætzi nitaato maranijto.

Then Första Artickelen

Om Skapelsen /

Eller all ting / huru wijſligen the åro giorde.

NIjr nóóto, taani móchyrick Sacchee-man, Hócquaésſungz ock Hackingz Wínckan Manétto Nω̃k, ſuhwij

ſuhwij ſuhwijvan manotúttut taan maranijto, jω̃ni móchyrick Hocquaéſſung ock unnar móchyrick Hácking, ock ſuhvvijvan quinaétzi nitaato maranijto.

Verſio. Jag tror på then ſtora HErran/ himmelens och jordenes gode Gud Fader/ alla/ alla tings allwiſe Skapare/ then ſtora himelens och thenna widtbegrepna jordenes/ med alt thet ſom the innehafwa.

LUTH. Jag tror på Gud Fader alzmächtigan/ himmelens och jordenes Skapare.

Chéko pæntor chijr jω̃ni? Rω̃e.

Nijr nóóto, móchijrick Saccheeman, Hocquaéſſungz ock Háckingz hω̃ritt Manétto, hátte nijre maranijto, ock ſuhvvijvan Hocquaéſſung ock Hácking, ock ſuhvvijvan chéko Hocquaéſſung ock Hácking hattéu, ock hátte paétton nijre nútsko, nirω̃na jω̃s ock chícko, níſſa Skinck, níſſa Hittaaock, ock ſuhvvijvan chéko nirω̃na jω̃s hátte, Tritææ ock chéko chícko, hátte renáckot ock jω̃ni vínckan Manétto, ſheû tahóttamen hicka oraaton. Pætton ock nijre ſheû nútſko móchirick Qvvijvan ock Mítzi, Wickω̃men ock

Wic-

Wícking, Nitérvus ock Nisſiaanus, Tutæænung ock Hackiháckan, ock ſuhvvijvan, cheko nijr matta hátte, taan nijre chíckhæ : jω̃ni, hícka oraaton nijr, uſka ſuhvvijvan mátta hulijk. Ock renáckot ſuhvvivan úſka móçhyrick tahóttamen ock Nω̃kz chítto, mátta naémæn taan nirω̃na Sijband : Kótz ock nijr ſheû rω̃e: Keene, Keene ítta nirω̃na tahóttamen Hocquaésſung Nω̃k, chéko chijr rω̃e, jωni nijr apitzi ſamináckot hátte ſheû thaan maranijto. Jω̃ni Kítzi, Kítzi.

Huru förſtår tu thetta ? Såg.

Jag troor att Gud hafwer mig ſkapat / och hela himmelen ſamt jorden / med alt thet himmel och jord innehafwa / och hafwer gifwit mig kropp och ſiål / ögon / öron / och alla lemmar ſom min kropp hafwer / förnuft och alt hwad ſiålen tilhörer; hwilket och then barmhertige Gud altijd wijd macht håller. Beſörjer mig och dageliga med klåder och födo / hus och hem / huſtru och barn / boo och bohag / och alt thet jag behöfwer til mitt lijfs vppehålle. Beſkiårmer och bewarar mig för ſkada / farlighet och alt ondt. Och thet Verſio.

alt

alt af sine blotta kiärlek och Faderliga godhet / icke seendes til min förskyllan eller wärdighet: För hwilket alt / jag altid säger honom lof och tack / minom kiäre himmelske Fader; Hwad han befaller / thet skal jag ock ganska giärna altid giöra / utan försummelse. Thet är wißerliga sant.

Hwad är thet? Swar.

LUTH. Jag tror att Gud hafwer mig skapat och all Creatur / gifwit mig kropp och siäl / ögon / öron och alla lemmar / förnuft och all sinne / och att han ännu thet håller wid macht. Ther till beförjer mig rijkeliga och dageliga med kläder och födo / huus och hem / hustru och barn / boo och bo-

bohag / och alt thet jag till timelig nåring behöfwer: Beskiårmer och bewarar mig för skada och farlighet och alt ondt: Och thet alt vtaf sina blotta nåd och Faderliga godhet / vtan all min förskyllan och wårdighet: För hwilket alt jag plichtig år honom tacka och lofwa / lydig wara och tiena; thet år wißerliga sant.

II. Nissa Nóóton

Peeri móchyrick Saccheemans Hocquaés-sungz ock Háckingz hœ̃rítt Manéttos, Nœ̃ks, Nissiaanus JESV CHRISTO, ock chéko Samináckot jœ̃ni hátte maranijto, suhvvijvan Renáppi.

Then Andra Artickeln

Om Återlösningen /

Eller

Eller Gudz Son JEsu Christo / och the wålgiärningar han hafwer bewijsat / hela menniskio slächtet.

Nijr Nóóto ock tháni JESUM CHRISTUM, naéchkomæ hῶa Nisſiaanus, nirῶna móchææricк, móchijricк Saccheeman; unnar Nisſiaanús, thaan naéchkomæ jῶs, hátte hωrítt chíntiкa Manétto maranijto, chiſíckωn thaan hωrítt Ãquaéttæt Maria. Únnar Nisſiaanus, hatteû móchijrick minamaérſo, vvónni Pontio Pilato. Híttock renáckot † thaato, anckaropp ocк Háccking tháto. Mátzi Rómungue utholyy, thaan Manûm charachítte manúncus Manéttos mõchyricк taénda. Náchha chiſckvíckingh ſippáhe entami. Mátzi thaan jῶni móchijrick hωrít Hocquaésſung utholyy. Mattápping hωrítt Laénſкan mochijrick Nῶks, Saccheemans quinaétzi nitaato, ſuhvvijvan maranijto. Taan æmpaa, mochijrick Simóckan maranijto ſuhvvijvan Renáppi, chéko chíckhæ ock chéko anckaróppan.

Verſio. Jag tror ock på JEſum CHriſtum / hans enda Son / wår HErra. Thenna Sonen (på mandomſens wägnar/) hafwer then gode Helige Ande / aflat. Födder af Jungfru

fru Maria. Samma Son / leed myckin pyno / vnder Pontio Pilato; Blef korßfäster / döder / och sedan begrafwen. Han nedersteg til then stygga onde andans faslige eld. På tredje dagen bittida stod han vpp; och vpsteg til himmelen / sittjandes på härliga handen / then stora Fadrens / som är en mächta wijs HErre till att giöra all ting. Tådan igen kommandes / then stora domen til att hålla / öfwer alla menniskior / både lefwandes och döda.

Jag tror och på JEsum Christum / hans enda Son wår HErra. Hwilken aflad är af then Helige Anda. Födder af Jungfru Maria. Pijnter vnder Pontio Pilato. Korsfäster / döder och begrafwen. Nederstigen til helfwetit. På LUTH.

På tridje dagen vpstånden igen ifrån the döda. Vpstigen til himbla. Sittiandes på Alzmächtig Gudz Faders högra hand. Tådan igen kommandes/til at döma lefwandes och döda.

Chéko paéntor chijr jωni ? Rωe.

Nijr nóóto, JESUS CHRISTUS, móchijrick Saccheeman, Hocquaésſungz ock Hackingz hωrítt Manétto, Kitzi chiſickωn thaan Nωk Hócquaésſungz, úſka Rhóómo, ock jωni Kítzi Renáppi, chiſickωn thaan hωrítt Ãquaéttæt Maria, nirωna Saccheeman, vónni, hátte quijramen nijr, mattarútti Renáppi, úſka ſuhvvijvan chéko nijr mataétt hátte maranijto, úſka ankaroppán ock úſka manúnckus Manéttos Síttane, ock renáckot matta móquæærd maéckæck Asſaén, ock mátta hurítt vopæck Asſaén: Suck chijr, hátte máramænnijr, chijre hωrítt ock Samináckot Mock, ock chijre hωrítt Anckaróppan ock Minamáerſo: Kónna nijr chirωna Hísſimus, háppi

ock

ock chíckhæ, Wónni chijr, thaani jω̃ni hωrítt móchijrick Hócquaésſung chijre tutææ̈nung, ock nijr maranijto chéko chijr tahõttamen thaan Rhõõmo hurítt, renáckot chijr, úſka anckaropp entaami, chíckhæ ock ſuhvvijvan tutææ̈nung hátte thaan Rhõmo. Jω̃ni Kítzi, Kítzi.

Huru förſtår tu thetta? Såg:

Jag troor at JEſus Chriſtus år ſanner GUD / födder af Fadrenom i ewighet / och at han år ſanner Menniſkia / född af Jungfru Maria / och år min HErre; han hafwer förloßat mig förtappade och platt odugſe menniſkia / ifrån alt thet onda jag hafwer bedrifwit / ifrån döden / och then onde andans macht; Och ſådant icke med thet dyra röda gullet / icke heller med thet wackra hwijta ſilfret; vtan hafwer igen kiöpt mig med ſitt heliga och dyrbareſta blod / och med ſin oſkyldige pijno och död: på thet jag hans egen wara ſkal / blifwa och lefwa vnder honom i himmelen hans rijke. Och jag ſkal giöra / alt thet honom behagar / vtan ånda. Så- Versio.

C ſom

som han af döda vpstånden är / lefwer och alt rijke behåller i Ewighet. Thet är wißerliga sant.

Hwad är thet ? Swar.

LUTH. Jag troor at JEsus Christus är sanner GUD / födder af Fadrenom i ewighet / och theßlikes sanner Menniskia / född af Jungfru Maria / är min HErre / hwilken mig förtappade och fördömde menniskia / förloßat / förwärfwat och wunnit hafwer / ifrån alla synder / ifrån döden och diefwulens wåld / icke med guld eller silfwer : vthan med sitt helga och dyra Blod / och med sin oskyldige

ge Pino och Dödh: På thet jag skal wara hans egen / blifwa och lefwa vnder honom i hans Rijke. Och honom tiena i ewig Råttfärdighet / Meenlöshet och Salighet. Såsom han af döda vpstånden är / lefwer och regnerar i ewighet: Thet är wißerliga sant.

III. Náchha Nóóton.

Peeri hωrítt chíntika.

Then Tridie Artickelen / Om Helgelsen.

Nijr nóóto thaani hωrítt chintika Manétto. Cútte hωrítt Mamaræckhíckan thaan suhwijvan Renáppi, chíntika maranijto. Nijr nóóto, chíntika Renáppi Simóckan. Nóóto, singa nijr matarútti maranijto, ætticke jω̃ni Vinckan chíntika Manétto, sevarænda ock siríngue tancketitt,

titt, mátta séwo ; suck, taan nijr maranijto uritt, renáckot jω̃ni sheû tahóttamen. Nóóto ock suhwijvan renáppi, hiω̃ qui síxi entaami Hácking. Ock chíckhæ sheû thaan ock thaan sheû, Kitzi.

Versio. Jag troor ock på then gode Helige Anda. En Christendoms rått låra/ til alla Menniskiors Gudztienst. The Heligas samfund. Jag troor/ at når jag bedrifwer något ondt/ tå blifwer then Helige Ande wreder vppå mig/ til en tijd: Men icke alt för itt; vtan/ til thes/ wij giörom thet godt år/ sådant/ som honom altijd behagar. Jag troor ock/ at alla menniskior skola vpstå af jordene; Och sedan få lefwa altid och ewiñerliga. Thet år sant.

LUTH. Jag troor på then Helige Anda. Ena heliga allmånneliga Kyrkio. The Heligas samfund. Syndernas förlåtelse. Köttzens vpståndelse/ och ewinnerligit lijf. Amen.

Chéko

Chéko pæntor chijr jw̃ni ? Rw̃e.

Nijr nóóto,Konna nijr mátta nijre Pæntw̃re, ock matta nijre Síttane nitaato nóóto, ock paévo thaan nijre Saccheeman JESUM CHRISTUM : ſuck hωrítt chíntika Manétto, hátte póho nijr taan quinkijnamen Saccheemans Oratij múckan, rw̃e: nw̃e. Ock jw̃ni chíntika Manétto maranijto, Kotz nijre Skinck naémæn chéko mochijrick hurítt nutzko paétton, chíntichat, ock hátte nijr taani ciútte hw̃rítt nóóton : Renáckot, jw̃ni hωrítt Manétto, póho taan ſuhwijvan, chíntika Renappi Hácking : Nw̃e ítta : pijri ock pijri Nw̃e ! jw̃ni tackcheene nirw̃na Skinck, chíntichat, ock thaan JESU CHRISTO hátte nijr, ock hickat oraaton nijr, thaani chútte hωrítt nóóton : Thaani jw̃ni chíntika Renáppi, jw̃ni hw̃ritt Manétto, nijre ock ſuhwijvan nóóton Renappi, ſhêwo chéko nijr mataétt maranijto ſinkáttan. Ock ſínga JESUS CHRISTUS æmpaa (nijr ſuhwijvan renáppi naémæn) taan mochijri Simockan maranijto, chéko renáppi anckaropp, jw̃ni hωrítt chíntika Manétto, Kintz póho thaan ſuhwijvan anckaroppan renáppi, nijr rw̃e : chijr mátta ſijs cavínn cattúnga; ſuck, nw̃e, ſuhwijvan ankaroppan renáppi Kw̃men taan Hácking ! ock apítzi paétton nijre ock ſuhwijvan renáppi chéko nóóton hátte, tháni Chriſto, ciútte thaan Rhóómo chíckhæ, jw̃ni Kítzi, Kítzi.

Huru förstår tu thetta? Säg.

Versio. Jag troor/ at jag icke/ af mitt eget förnuft/ eller egen kraft troo kan/ eller komma til min HErra JEsum Christum; vtan then gode Helige Ande hafwer mig kallat genom Evangelium/ säijandes: Kom hijt til mig. Och samma Helige Ande hafwer giordt/ at mitt öga kan see/ hwad för stora goda gåfwor mig skänckte äro/ att han helgar och behåller mig vti en rätt troo: Såsom then gode Anden talar til hela Christenheten på jordene: Kommer hijt! flere/ och flere kommer! han vplyser min ögon/ helgar/ och när JEsu Christo behåller/ och bewarar mig vti en rätt troo: vti hwilka Christenhet/ then gode Anden/ mig och allom trognom menniskiom/ dageliga/ alt thet onda wij hafwom bedrifwit/ förlåter. Och när JEsus Christus kommer i synliga måtto igen/ then stora domen at hålla/ tå skal then tröstterijke Helige Ande/ i thet samma ropa til alla döda menniskior/

niskior och säija; J döde menniskio-
kroppar / liggen icke nu längre och
sofwen / vtan kommer hijt vtur jor-
den / alle j som hafwen warit döde;
och straxt warder han gifwandes
mig / och allom menniskiom / som
Trona hafwa / i Christo itt ewigt
lijf. Thet är wißerliga sant.

Hwad är thet? Swar:

Jag troor / at jag icke af mitt eget förnuft eller krafft troo kan / eller komma til min HErra JEsum Christum: vtan then Helige Ande hafwer mig kallat genom Evangelium / vplyst mig med sina gåfwor / helgat och behållit mig vti en rätt Troo: Såsom han hela Christenheten på jordene kallar / för- LUTH.

samlar / vplyser / helgar / och når JEsu Christo behåller / och bewarar i en rått troo : Uti hwilka Christenhet han mig och allom Trognom dageliga förlåter alla synder / och skal på yttersta dagen vpwåckia mig och alla döda / och gifwa mig samt med alla Trogna i Christo itt ewigt liif. Thet år wißerliga sant.

Renáckot chirω̃na Nisſiaanus, Pinoaéttæt, Âquaéttæt, ock pijri Renáppi chéko mátta nitaato chintika mamaræckhíckan, qui ſixi quijramen pæntω̃re,

Nω̃k Nirω̃na.

Så=

Sålunda skole edre Barn / Söner och Döttrar / unga Dränger och Pijgor / samt flere andre menniskior / snarligen beflita sig om at låra

Fader Wår.

Huru man må ungt folck enfaldeligen förehålla HErrans Bööön.

Nω̃k nirω̃na, chijr jω̃ni hω̃rítt mochyrick Hocquaésſung táppin.

Fader wår / tu som i then hårliga / höga himmelen sitter. Versio.

Fader wår / som åst i himlom. LUTH.

Chéko paéntor chijr jω̃ni ? Rω̃e.

U'nnar mochijrick Saccheeman, Hocquæsſungz ock Hackingz hω̃rítt Manétto, tijrue nijre : nω̃e ítta chijre renáppi ſuhvvijvan, Kónna nijr renáppe nooto, jω̃ni hωrítt Manétto, nirω̃na ſaminackot Nω̃k, ock nijr jω̃ni ſamináckot Nisſiaanus Kotz nijr ock thaan jω̃ni ſamináckot ock tahottamen chíntika maranijto, renáckot hurítt nisſia-

Versio.

nisſiaanus tahottamen Nωκ. Ock hátte nísſas tancketítt chíntika.

Huru förſtår tu thetta? Säg:

Gud wil här med ropa til oß / Verſio. kommer hijt j folck alleſamman; på thet wij troo ſkole/at then gode Guden är wår rätte Fader / och wij hans rätte Barn / på thet wij honom tröſteliga och kärligen bidia ſkole / ſåſom god Barn ſin älſkelige Fader. Och beſlutas här vti Siu korta Böner.

Hwad är thet? Swar:

LUTH. Gud wil här med locka oß/ at wij troo ſkole/ at han är wår rätte Fader/och wij hans rätte barn / på thet wij honom tröſteliga och med all tilförſicht bidia ſkole / ſåſom god barn ſin älſkelige Fader. Och beſlutas här vti Siu Stycken eller Böner.

I. Ciutte

I. Ciutte Chíntika.

Chíntikat chijre Rωaénſe.

Then Fórſta Bónen.

Helgat warde titt Namn.

Chéko paéntor chijr jω̃ni ? Rω̃e.

Mochijrick Saccheemans , Hocquaésſungz ock Háckingz hωrítt Manéttos Rωaénſe hátte mochij hátte chísbo renáckot chíntika , ſuck nijr tírue taani jω̃ni, chíntika , Kónna ock nijr jω̃ni Rωaénſe chíntika hatteû.

Huru fórſtår tu thetta ? Såg.

Gudz Namn har i ſig ſielft mycken helighet / men wij bidie i thenna Bóón / at ock wij thet namnet heligt hålle. Verſio.

Hwad år thet ? Swar :

Gudz Namn år i ſig ſielft heligt nog / men wij bidie i thenna Bóón / at thet ock når oß ſkal heligt warda. LUTH.

Tanúndin ock ſinga jω̃ni ? Rω̃e.

Singa mochijrick Saccheemans Hocquaés-

quaésſungz ock Háckingz hωrítt Manéttos mamaræckhíchan, úſκa Saccheeman chíntika, hω̃rítt tirui, ock nijr maranijto chéko únnar mamaraéckhíckan rω̃e, renackot Hocquaésſungz ock Háckingz, hω̃rítt Manettos Nisſiaanus, ſixi quijramen matanijto, chéko chijr tahottamen, únnar pææt nijre tahottamen, Hocquaésſung Nω̃k. Sucκ, chécko mamaræcκhíckan Saccheeman, renáckot mátta tirue ock maranijto, jω̃ni, aéttike mataétt maranijto nirω̃na hω̃rítt Manéttos Rωaénſe. Kotz hícka oraaton nijr, O Hocquaésſung Nω̃k.

Huru och når ſkeer thet? Såg.

Verſio. När Gudz ord / blifwer vthaf Låraren reent och klart vtfördt / och wij theslikes giöre efter ſom thetta ordet innehåller och oß lårer / ſåſom Gudz Barn ågnar / beflita oß om / at giöra thet Gud behagar / Thet gijf oß kåre hiṁelſke Fader. Men / hwilken Lårare / ſådant icke förkunnar och giör / han ohelgar ibland oß Gudz Namn. Therföre bewara oß / O himmelſke Fader.

Huru ſkeer thet? Swar:

LUTH. **När Gudz ord reent och**

klart

klart lårdt warder / och wij theslikes ther efter / såsom Gudz Barn ägnar / Gudfruchteligen lefwe / Thet gijf oß kåre himmelske Fader. Men hwilken annorlunda lårer och lefwer / han ohelgar ibland oß Gudz Namn. Therföre bewara oß O himmelske Fader.

II. Nísſa Chíntika.

Phaa chijre Tutææнungh.

Then Andra Bönen.

Tilkomme titt Rijke.

Chéko paéntor chijr jω̃ni ? Rω̃e.

Horítt Manéttos Tutææнungh,pæævo, mochij ũſκa hω̃a ock mátta úſκa nirω̃na chíntika: Suck nijr póho aéppe jω̃ni chíntika, Kónna ock thaan nijr Renáppi paévvo.

Zuru

Huru förstår tu thetta ? Säg.

Versio. Then gode Gudz rijke kommer wål af sig sielft/och icke vtaf wåra Böön: vtan wi bidie med thenna Böön/ at thet ock til oß må komma.

Hwad är thet? Swar:

LUTH. **Gudz rijke kommer wål af sig sielft wåra Böön förvtan. Men wij bidie i thenna böön/ at thet ock til oß må komma.**

Tanúndin ock Singa jω̃ni ? Rω̃e.

Sínga nirω̃na Hocquæsſung Nω̃k, pætton nijre, chíntika Manétto núſko, Kónna nijr taan jω̃ni Wínckan tahottamen, hatteu nóoton, thaan jω̃ni chíntika mamaræckhíckan, ocK nijr chíntika chíckhæ hattéu, taani únnar Hacking, ock Sijs thaan Rhoomo chíckhæ.

Versio. Huru och når skeer thet? Säg:

Når wår himmelske Fader gifwer oß sin Helige Anda / at wij genom hans nådige behag / såttje Troo til hans heliga Ord / och wij

itt

itt heligt lefwerne före i thenna werlden ; och sedan til ewig tijd lefwe.

Huru och når skeer thet ? Swar:

När wår himmelske Fader gifwer oß sin Helige Anda/ at wij genom hans nåd såttie Troo till hans heliga ord/ och före ett heligt lefwerne hår i werldene / och sedan til ewig tijd lefwe. LUTH.

III. Náchha Chíntika.

Hátte chéko chijr tahottamen , renáckot thaani Hocquaésfung , renáckot ock taani Hácking.

Then Tridie Bönen.

Skee tin wilje såsom i himmelen / så ock på jordene. LUTH.

Chékopaéntor chijr jw̃ni ? Rw̃e.

Mochæærick, mochijrick Saccheemans saminackot Manéttos, hw̃ritt ock Wínckan tahót-

tahóttamen paévo séu taéppat, mátta aéppe nirω̃na chíntika, suck taani únnar chíntika, tijtue nijr, Kónna, samináckot Manéttos, Wínckan tahóttamen ock taan nijr sheû paévo.

Huru förstår tu thetta ? Sägh.

Versio. Gudz gode och nådige wilje / skeer wål altid förvtan wåra Böön ; Men i thenna Böön bidie wij / at Gudz nådige wilje ock hoos oß skee må.

Hwad år thet ? Swar:

LUTH. **Gudz gode och nådige wilje skeer wål wåra Böön förvtan ; Men i thenna Böön bidie wij / at han ock når oß skee må.**

Tanúndin ock Sínga jω̃ni? Rω̃e.

Sínga nirω̃na Hocquaéssung Nω̃k, singkáttan chéko nirω̃na jω̃s tahóttamen, ock pænu maranijto suhvvijvan mattarútti Simóckan, ock manúnckus Manéttos manotúttut Simóckan, Kónna, jω̃ni mátta tahóttamen, nijr chíntika maranijto, Hocquaéssungz ock Háckingz hω̃rítt Manéttos Rωaénse,

Rwénse, ock Kónna hwritt Manéttos Tutææxnung, hátte mochijrick Renáppi, ock pijri, pijri sheû taîman: ock Kónna, jwni mochijrick hwritt Manétto, maranijto ock hátte nijr sittane thaani jwni mamaræckhíckan, ock taani Nóoton, thaan nirwna chíckhæ tarássi. Únnar nirwna Hocquaéssung Nwkz, hwritt ock samináckot Tahóttamen.

Huru och når skeer thet? Såg.

Når wår himmelske Fader / tager bort alt thet onda wårt kött gårna lyster åth / och förhindrår all ond Råd / och then onde andans illistige anslag / hwilka icke hålla kårt / at wij helge Gudz Namn/och at then gode Gudz rijke må hafwa myckit folck / och många flere ännu dageligen til sig anamma / och at Gud giör och behåller oß starka i sin ord och i Trone in til wårt lijfs åndalycht. Thet årwår himmelske Faders gode och wålbehagelige wilje. Versio.

Huru och når skeer thet? Swar:

Når Gud förhindrar LUTH.

wår köttzlige wilie/ och förtager all ond råd och diefwulens anslag / hwilka icke tilstådja/ at wij helga Gudz Namn/och at hans rijke må tilkomma: Och at han styrker och behåller oß fasta i sin ord och i trone in til åndan. Thet år hans gode och behagelige wilje.

IV. Næûwo chintika.

Nirω̃na shéu póón pææta chijr jócke.

Then Fierde Bönen.

LUTH. & Versio.

Wårt dageliga Bröd gijf oß i dag.

Mochirick Saccheeman , Hocquaésſung ock Háckingz hω̃rítt Manétto, paétton ock ſheû Póon nútſκo, chiſbo nωttaas ſheû,

ſheû, ſheû, ſuhwijvan Renáppi, mátta aéppe nirω̃na chíntika, Kónna paapi: Suck nijr pω̃hω, taani únnar chíntika, Kónna Hocquaésſung ock Háckingz Saccheeman, hω̃ritt Manétto, maranijto, Kotz nijr renáckot paéntore, ock aéppe Keene ítta, nijr tâiman nirω̃na ſheû Póon.

Huru förſtår tu thetta? Swar:

Gud gifwer ock dageligit Brööd/ af blätta nåd / dagelig dags allom menniſkiom / vtan wår bööhn; Men wij bidie i thenna Bööhn / thet Gud wille laga / at wij ſådant måge förſtå / och med tackſäijelſe vndfå wårt dageliga Brööd. Verſio.

Hwad är thet? Swar.

Gud gifwer wäl / vthan wår Bööhn / dageligit Brööd allom menniſkiom: Men wij bidie i thenna Bööhn / at han wil låta oß förſtå / och med tackſäijelſe vndfå wårt dageliga Brööd. LUTH.

Chéko paéntor chijr ſhêvvo Póon? Rω̂e.

Suhwijvan chéko nirω̃na jω̃s tahottamen hatteeu, Kotz mátta minamaérſo, renáckot Mitzi, Bisſun, Quijvan, Wickω̃men ock Wicking, Tutæænung, Hackîháckan, Hattω̃ ock mochijrick mws, ock chéko Wickω̃men hatteeu, ock Renappi hatteeu, ock Zææband, hωrítt Nitérvus, hωrítt Nisſiaanus, hurítt Kalebackſchaétti, hurítt ock ſaminàckot Saccheeman, urít Sáckhang, mátta chéko ajúttamen, ſeû nickhícke, mátta mátaétt, ock pwróoque maranijto, ſuhwijvan hωrítt hátte Roaénſe, uritt Nitáppi, ock pijri renáckot.

Hwad förſtår tu med dageligit Bröd? Swar:

Verſio. Alt thet wår kropp giárna wil hafwa / på thet han icke ſkal lijda någon nöd / ſåſom åta / dricka / klåder / huus och heem / planternings platzer / hiort och ålg / och hwad huſet tilhörer / och menniſkian kan åga / och penningar / from huſtru / from barn / fromt tiånſtefolck / goda och trogna öfwerhet / god timmelig wåderleek ; at the icke ſlå ihiål hwar annan / at man år helbregda / at man icke giör något horeri

reri/ at man behåller itt godt rychte/ goda wänner/ goda grannar/ och mehr sådant.

Hwad är dageligit Bröd? Swar:

Alt thet som kropsens vppehålle och nödtorft tilhörer / såsom äta/ dricka/ kläder / huus och heem / åker/ boskap och bohag / godz och penningar / from hustru / from barn / fromt tienstefolck / goda och trogna Öfwerhet/ godt regemente / god timmelig wäderleek/ frijd/ helbregda / tucht och åhra / goda wänner / goda grannar/ och mehr sådant. LUTH.

V. Pareenach chintika.

Ock chijr sinkáttan chéko nijr mattarútti hátte maranijto, renac-

kot ock nijr sinkáttan chéko manúnckusRenáppi maranijto nijre.

Then Femte Bönen.

LUTH. & Versio.

Och förlåt oß wåra skulder / såsom och wij förlåte them oß skyldige åro.

Chéko paéntor chijr jω̃ni ? Rω̃e.

Nijr tijrue, taani únnar chíntika, Kónna, nirω̃na Hocquæsſung Nω̃k, mátta nææmen thaan nirω̃na mattarútti maranijto, ock ſinga nijr renáckot maranijto, chijr mátta ſinkáttan nijr æppe nirω̃na chíntika. Kónna, nijr ſheû manúnckus, Kotz nijr renáckot tijrue nirω̃na chíntika, mátta ock nijr hátte chéko Kommijre : Suck nirω̃na Hocquaésſung hω̃ritt Nω̃k, nijre renáckot ſuhwijvan, pætton rankúnti, mochij nútſko, úſka hω̃a Tahóttamen. Kónna nijr Renáppi maranijto, ſuck quijramen, Kónna chijr bakanta nijr. Kotz nijr mátta, mátta bakittan manúnckus Renáppi; ſuck cheko manúnckus maranijto nijre, nijr apítzi Nitáppi maranijto, mochij ſheû Nitáppi, úſka ſuhwijvan nirω̃na chítta, ock tahóttamen maranijto hurítt ſuhwijvan nirω̃na Manũnckus Renappi.

Huru

Huru förstår tu thetta ? Säg.

Wij bidie i thenna Böön / at tu wår himmelske Fader / icke wille see til wåra onda odugliga gårningar / och når wij sådant giöre / at tu icke förskiuter oß med wåra böön. Ty wij äre af Naturen onde / och therföre icke wärde / thet wij ombidie i wåra böner ; hafwa thet icke heller förskyllat ; vthan at wår himmelske gode Fader / wille oß thet altsammans gifwa / vtaf sin blåtta kärlek och behag. Ty wij giöre dageliga thet som intet duger / och med wåra gårningar förtiäna wij intet annat / än at tu måtte straffa oß. Hwarföre / wele wij icke heller förskiuta wåra owänner / som hafwa giordt oß ondt ; vthan straxt förlåta / och giöra oß til wänner igen / ja / en stadig wänskap vpråtta oß emellan / af alt wårt hierta / och gärna giöra them allom godt / som oß hata. Versio.

Hwad är thet? Swar:

LUTH. Wij bidie i thenna Bööõn/ at wår himmelske Fader/ icke wil see til wåra synder/ och för theras skull förwägra oß wåra bööõn. Ty wij äre icke wärde thet wij ombidie/ hafwe thet icke heller förskyllat; vthan at han wille oß thet altsammans gifwa vtaf sine nåd. Ty wij synde dageliga i mångahanda måtto/ och förtiene icke añat än straff. Så wille wij twärt emot och förlåta vtaf hiertat/ och gärna giöra them godt som oß emot bryte.

VI. Ciúttas Chintika.

Ock chijr, mátta bakíttan nijr, taan manúnckus Manétto.

Then Siette Bönen.

Och tu förskiut oß icke ifrån tig/ til then onde andan. Versio.

Och inled oß icke i Frestelse. LUTH.

Chéko paéntor chijr jω̃ni? Rω̃e.

Nirω̃na Vínckan Saccheeman, mochijrick hω̃rítt Manétto, mátta bachíttan Renáppi, chéko paéwo taan jω̃ni; suck nijr tirue, taani únnar chíntika, Kónna hω̃rítt Manétto, tahóttamen hícka Oraaton nijr, Konna Manúnckus Manétto, manúnckus Renáppi ock nirω̃na jω̃s, mátta mosiuttamen ock taîman nijr thaan sinkáttan Nóoton, taan mátta Nóoton, ock taan sijs matarutti ock mataétt maranijto. Ock singa renáckot matta hulijken quijramen nijr, nijr manotúttut æppe nirω̃na chíntika taan chijr, quijramen taîman, ock hatteû hω-rísso Tharássi.

Huru förstår tu thetta? Såg:

Wår gode och milde HERRE för- Versio.

förskiuter ingen Menniskia / som kommer til honom; Men wij bidie i thenna Böön / at Gud wille beskydda och bewara oß / at diefwulen / onda menniskior / och wårt egit kött / icke skal fålla och förföra oß / til at wedersaka Troon / til förtwifwelse / och flere andre oduglige gårningar och laster. Och når sådane onde luster försöka oß / at wij tå måge wara försichtige med wåra Böön til tig / sökia / bekomma och få niuta en önskelig åndalycht.

Hwad är thet? Swar:

LUTH. Gud frestar ingen / men wij bidie i thenna Böön / at Gud wille beskydda och bewara oß / at diefwulen / werlden och wårt egit kött icke skal bedraga och förföra oß i wantroo / förtwifwelse och andra swåra synder

der och laster. Och om wij ther med förſökte warde / at wij doch på ſidſtone winna måge / och behålla Segren.

VII. Nísſas Chíntika.

Suck bakíttan nir$\tilde{\omega}$na ſuhwijvan manúnckus.

Then Siunde Bönen.

Vtan tag bort ifrån oß alt ondt. Verſio.

Vtan fråls oß ifrån ondo. LUTH.

Chéko paéntor chijr j$\tilde{\omega}$ni ? R$\tilde{\omega}$e.

Nijr tijrue thaani únnar chíntika, aétticke apitzi taráſſi, Konna nir$\tilde{\omega}$na Hocquaésſung N$\tilde{\omega}$k, taîman nijr úſka ſuhwijvan manúnckus, taan nir$\tilde{\omega}$na j$\tilde{\omega}$s ock chickhæ, ock taan ſuhwijvan chéko urítt nijr hátte, ock pijri renáckot. Ock ſinga nijr anckarópp, chijr pææta nijre horíſſo Angær ock hωríſſo chíckhæ Taráſſi, ock chijr tahóttamen taîman nijr, úſka únnar Manúnckus Tutæænung thaan Chijr, thaani j$\tilde{\omega}$ni mochæærick h$\tilde{\omega}$riſſo Hocquaésſung.

Huru

Huru förstår tu thetta? Säg.

Versio. Wij bidie i thenna Bööön/ såsom til itt beslut/ at wår himmelske Fader/ wille taga oß ifrån alt ondt/ både til Kropp och Siål/ och til alt thet wij åga; Och på sidstone/når wij skolom döö/at han gifwer oß tå en god död och en salig åndalycht/ och nådeliga tager oß vthaf thenna Sorgedaal/til sig i then stora skööna och lustiga himmelen.

Hwad är thet? Swar:

LUTH. Wij bidie i theña Bööön/ såsom vthi en Summa/ at wår himmelske Fader oß förloßar ifrån alt ondt/ både til Kropp och Siål/ godz/ heder och åhra. Och på sidstone/ når stunden är kommen/ gifwer oß en salig åndalycht/ och nådeliga

liga tager oß vthaf thenna Sorgedaal/ til sig i himmelen.

KITZI.

Amen.

Cheko pántor chijr jω̃ni ? Rω̃e.

Aétticke nijr pæntor, Konna renáckot chíntika, nirω̃na Hocquaéssung Nω̃k, tahóttamen Christaû taîman, ock hátte nirω̃na chíntika Samináckot. Kónna jω̃ni nirω̃na Nω̃k, hátte thaan nijr rω̃e, nijr renáckot chíntika maranijto, ock rω̃e, Kónna jω̃ni Christaû, ock tahóttamen nirω̃na chíntika, Kitzi, Kitzi, jω̃ni hátte: Móchij, Móchij, Kitzi, jω̃ni suhwijvan pæævo.

Huru förstår tu thetta ? Såg.

At jag skal förstå/ at sådana Böner åro wårom himmelske Fader tacknemlige / och af honom hörde/ och han håller myckit af them. Ty han wår himmelske Fader hafwer sielf budit oß så bidia / och vthlofwat/ at han wil höra thet/ och låta sig behaga wåra Böön. Amen / Amen / thet år/ Ja/ Ja / thet skal alt så skee. Versio.

Hwad

Hwad är thet? Swar.

LUTH. At jag skal wara wiß vppå / at sådana Böner äro wårom himmelske Fader tacknemlige / och af honom hörde. Ty han hafwer sielf budit oß så bidia / och vthlofwat at han oß höra wil. Amen / Amen / thet är: Ja / Ja / thet skal alt så skee.

Renáckot chirω̃na Nisſiaanus, Pinoaéttæt, Âquaéttæt, ock pijri Renáppi chéko mátta nitaato chintika mamaraækhíckan, qui ſíxi quijramen pæntω̃re,

Chíntika Bij.

Sålunda skole edre Barn / Söner och Döttrar / vnga Dränger och

och Pijgor / samt flere andre Menniskior / snarligen beflita sig om / at lära förstå

Döpelsens Sacrament.

Huru man må vngt Folck enfaldeligen förehålla thet Heliga Döpelsens Sacrament.

I. Ciútte.

Chéko pantor chijr jω̃ni : Maranijto hωrítt chíntika Bij ? Rω̃e.

CHíntika Bij, mátta hω̃a Bij hatte, suck, aéppe jω̃ni Bij, hátte mochææríck mochijrickSaccheemans Hocquaéssung ock Háckingz hωrítt Manéttos Simockan, ock hátte Samináckot nitáppi maranijto, aéppe hωrítt Manéttos Vínckan Oraati muckan.

Til thet Förfta.

Huru förstår tu Döpelsens Sacrament? Säg:

Döpelsen innehåller icke blotta watnet allena / vtan thet watnet hafwer med sig Gudz Bod / och är för- Versio.

förbundit med Gudz Ord.

Versio. Hwad är Döpelsen ? Swar.

Döpelsen är icke blotta watn allena / vthan är

LUTH. watn författat i Gudz Bod / och förbundit med Gudz ord.

Taan hátte jω̃ni hωrítt Manéttos mamaræckhíckan ? Rω̃e.

Jω̃ni nirω̃na Saccheeman Christus rω̃e Matthei Nisſinácke haas Capit.v.19.

Matzi chijr thaan ſuhwijvan Háckingz Tutææ nung, ock rω̃e únnar Mamaræckhíckan, ſuhwijvan Renáppi, ock hωrítt chíntika Bij maranijto, thaan ſuhwijvan Renáppi, thaani Rωaénſe Nω̃k, ock thaani Rωaénſe Nisſiaanus, ock thaani Rωaénſe hωrítt chíntika Manettos.

Hwilket är thet ſamma Gudz ord? Swar:

Thet wår HErre Christus ſäger Matth.28.cap.v.19.

Går

Går vth til alla jordenes platzar/ och lårer min buud alt Folck / och döper med watn/hwar och en Menniskia / i Namn Faders / och Sons/ och thens Helige Andes.

Hwilket är thet samma Gudz Ord? Swar?

Thet wår HErre Christus säger hoos Matth. i thet ytersta: LUTH.

Går vth i heela werldene / och lårer alla Hedningar och döper them / J Namn Faders/ och Sons/ och thens Helige Andes.

II. Nísſa.

Tandarijton chíntika Bij ? Rœ̃e.

Chíntika Bij, hátte aéppe Bij, ock maranijto renáckot : bachíttan chéko nijr mattahulijken maranijto, ock ſinkáttan Anckaróppan ock Manúnckus Manétto, ock paétton chíckhæ ſheû, ſuhwijvan Renáppi, chéko Nooton hátte, renáckot hœrítt Manéttos Mamaræckhíckan ock Simóckan rœ̃e.

E Til

Til thet Andra.

Hwad gagnar oß Döpelsens Sacrament? Säg.

Versio. Döpelsens Sacrament/ hafwer med sig then wårkan/ at thet förtager alt thet onda wij hafwom bedrifwit/ thet förtager döden och then onde Andan/ och gifwer ewigt lijf/ allom Menniskiom som Troona hafwa/ såsom Gudz ord och löffte tilsäija.

Hwad nytta hafwer Döpelsen med sig? Swar:

LUTH. Döpelsen hafwer med sig och wårkar syndernas förlåtelse/ frälsar ifrån döden och diefwulen/ och gifwer ewinnerlig Salighet allom them som troo/ såsom Gudz ord och löffte lyda.

Thaan hätte jw̃ni hwritt Manéttos Mamaræckhickan ock Simockan? Rw̃e.

Jw̃ni

Jω̃ni nirω̃na Saccheeman Christus rω̃e, Marci Átack cáttas cap.v.16.

Chéko Nooton hátte ock tahóttamen taîman hωrítt chíntiкa Bij, jω̃ni chíckhæ ſévvo, ſévvo; Konna chécko mátta Nóoton hátte, jω̃ni ock mátta chíckhæ ſévvo, mochij Ánger Anckaropp.

Hwar ſtå the ſamma Gudz ord och löfte? Såg:

Thet wår HERREE Christus ſåger/ Marci i thet 16.Cap. v.16. Verſio.

Then ther Trona hafwer / och vndfåt Döpelſen / han ſkal få lefwa til ewig tijd; Men then ther icke Troona hafwer / han ſkal icke få lefwa til ewig tijd / vthan ſkal döden döö.

Hwilka åro the Gudz ord och löfte? Swar: LUTH.

Thet wår HErre Christus ſåger Marci i thet ytterſta:

Then ther troor och warder döpt / han ſkal warda ſalig / men then ther icke

troor / han skal warda fördömd.

III. Nácha.

Tanündin nitaato Bij, renáckot mochijrick Wínkan maranijto? Rœe.

Bij, jωni Kitzi mátta maranijto, suck, hωrítt Manéttos Mamaræckhíckan, hátte renáckot Bij, aéppe ock taan jωni, ock Nooton, chéko renáckot, hωrítt Manéttos, mamaræckhíckan thaani Bij nóoto, ock jωni pæntωre, Kónna, singa Bij, mátta hátte aéppe, hωrítt Manéttos Mamaræckhickan, suck Bij, hátte Bij, ock mátta pijri chéko Wíssacka hátte, mátta ock chíntika Bij hátte. Kónna aéppe hωrít Manéttos Mamaræckíckan, renáckot sittane Bij, mochij, chíntika Bij hátte, nijr paéntor, jωni hátte: Ciutte Vínckan samináckot chíckhæ Bij, ock Kintz chisickωn chíntika thaani jωni hωrítt chíntika Manétto, renáckot, Saccheeman chíntika Påvvel rœe thaan Tit. Náhha cap.

ThaanKintz chisíckωns chíntika Bij, ock jωni chíntika Manétto, hωrítt mijrikon æppe nijr, chéko jωni mochijrick nútzko paétton nijre, taan nirωna Saccheeman JESUM CHRISTUM, Kónna nijr shevvo hωrít Nitáppi, taan chirωna mochijrick Winkan, ock nijr chirωna Nissiaanus, thaan

thaan chíckhæ mátta tarásſi, renackot nijr nooto. Jω̃ni Kítzi, Kítzi.

Til Thet Tridie.

Hwadan kan watn ſådana ſtor och mächtig ting åſtad komma? Säg:

Watn giör thet wißerliga icke / v- than Gudz ord / ſom ſådant watn med och når ſig hafwer / och Troon / ſom ſådana Gudz Ord i watnena troor / och ſig ther på förlåter : Ty når watnet icke hafwer med ſig Gudz Ord / år watn icke annat ån watn / och har icke en ſådana krafft / och år ingen Döpelſe. Men med Gudz Ord / år ſådant watn en helig Döpelſe / thet år / ett Nådefult lif- ſens watn / i then Helige Anda / ſå- ſom S. Paulus ſäger til Titum i thet tridie Capitel. Verſio.

Genom nya Födelſens Baad / och thens Helige Andes förnyelſe med oß / hwilken han rijkeliga oß gifwit hafwer / genom wår HErra JEſum Chriſtum / på thet wij al- tijd ſkole wara hans wänner / ge- nom hans ſtora godhet / och blifwa

hans barn til ewinnerligit lijf/ såsom wij troo och hoppas: Thet är wißerliga sant.

Huru kan watn sådana mächtig ting åstad komma? Swar:

Watn giör thet wißerliga icke / vthan Gudz ord/ som är med och när watnet och Troon/ som sådana Gudz Ord i watnena troor / och sig ther på förlåter. Ty vthan Gudz Ord är watn icke annat än watn / och är ingen Döpelse. Men med Gudz Ord är thet en Döpelse/ thet är/ett nådefult liffsens watn / och nya Födelsens Baad i then Helige Anda/

LUTH.

så-

såsom S. Paulus säger til Titum Cap. 3.

Genom nya Födelsens Baad / och thens Helige Andes Förnyelse / hwilken han öfwer oß rijkeliga vthgutit hafwer / genom wår Frälsare JESUM Christum / på thet wij skole rättfärdige warda genom hans Nåd / och blifwa Arfwingar til ewinnerligit lijf / efter hoppet: Thet är wißerliga sant.

IV. Næûwo.

Chéko paéntor chijr, chéko renáckot chíntika hatteű taani Bij ? Rω̃e.

J ω̃ni hátte pæntω̃re, Kónna hirúsſus Adam, taani nijre ſ heû taan nirω̃na ſevaraénda ock hurítt maranijto, taani Bij, mátzi, mátzi,

ock anckaröpp, aéppe ſuhvvijvan mataétt nirω̃na maranijto, ock chéko nirω̃na manúnckus jω̃s, quinkijnamen. Ock ſheû æntaami, ock aémpaa chinz chiſickon Renáppi, únnar taani ſaminácko t, ock hurítt maranijto ſæúvi ock thaan ſaévvo chíckhæ, aéppe hωrítt Manétto, taani mochijrick quinkijnamen chirω̃na Hocquæsſung.

Til thet Fierde.

Huru förſtår tu hwad ſådana Döpelſe med watn betyder? Såg:

Verſio. Thet gifwer til förſtå / at then gamle Adam i oß / ſkal dageliga genom wår ånger och goda gårningar vthi watnet fördrånckt warda / och döö med alla wåra onda gårningar och köttſens luſter; Och åther dageliga vpſtå och komma igen en nyfödd Menniſkia / then j wälbehagelige och gode gårningar / altijd och vthan ånda lefwa ſkal med Gud i himmelen.

Hwad betyder ſådana Döpelſe i watn? Swar:

LUTH. Thet betyder at then gamle

le Adam i oß skal genom dagelig ånger och Bättring fördränckt warda / och döö med alla Synder och onda Lustar / och åther dageliga vpkomma och vpstå igen en ny Menniskia / then i Råttfärdighet och Reenhet ewinnerliga för Gudi lefwa skal.

Thaan hátte jω̃ni Mamaræchickan ? Rω̃e.

S. Påvvel tijrue thaan Romanos Kútt as Capitel.

Nijr Renáppi hatteeu Hácking taato aéppe CHRISTO, taan chintika Bij, taani Anckaróppan, Kónna renáckot CHRISTUS ænthaami úſka Anckaróppan, taan Nω̃k ſamináckot Saccheeman, renáckot ock nijr Renappi púmſka thaani Kinz chikhæ.

Zwar

Hwar står thet skrifwit? Swar:

S. Påwel säger til the Romare i thet Siette Capitlet:

LUTH. & Versio. **Wij äre begrafne med Christo genom Dopet i döden / at såsom Christus är vpwäckt ifrån the döda / genom Fadrens härlighet / så skole och wij wandra i ett nytt lefwerne.**

Renáckot chirω̃na Nisſiaanus, Pinoaéttæt, Ãquaéttæt, ock pijri Renáppi chéko mátta nitaato chintika mamarækhíckan, qui ſixi quijramen pæntω̃re jω̃ni hω-rítt Hocquaésſungz nísſa Assέns Síttane, ock hurítt rω̃e taan chirω̃na Saccheemañ chìntika, chéko mataét chijr hátte maranijto.

Versio. Sålunda skole edre Barn / Söner

ner och Döttrar / vnga Dränger och Pijgor / samt flere andre Menniskior / snarligen beflita sig om / at lära rätt förstå himelrijksens Nyckars krafft / och rätt bekänna för sinom Lärefader the onda gärningar / som man bedrifwit hafwer.

Huru man må lära vngt Folck rätt förstå himelrijksens Nyckars krafft / och rätt skrifta sig för sinom Lärefader.

Chéko paéntor chijr jω̃ni, Rω̃e chirω̃na mataétt maranijto? Rω̃e.

TYrue mataétt maranijto, hátte Nisſa: Ciútte, rω̃e chéko mattarútti hátte maranijto. Nísſa quijramen Kónna Saccheeman chíntika, bakittan chéko mataétt nijr hátte maranijto, renáckot, hω̃rítt Manétto, hω̃a, jω̃ni hátte maranijto, ock mátta nijr tritææ, aétticke, ſuck tritææ, nóoto Kitzi, Kónna nirω̃na mattarútti maranijto taan renáckot, hátte hωrítt Manétto bakíttan thaani Hocquaésſung.

Huru förstår tu thetta / bekänna sina onda gärningar ? Säg.

Bekänna sina onda gärningar / haf- Versio.

hafwer i sig tu Stycken : itt / at man bekänner Synderna. Thet andra / at man beflitar sig om / at Skriffte Fadren oß förlåter the onda gärningar / som wij hafwe begångit / lika som Gud sielf / hade oß them förlåtit. Och sedan / skole wij intet så täncka / jag weet icke om thet så är ; vthan wij skole tänka thetta : Jag troor wißerliga / at på sådant sätt hafwer Gud förlåtit mina onda gärningar vthi himmelen.

Hwad är Skrifftermål ? Swar:

LUTH. Skrifftermål hafwer i sig tu Stycken : Ett / at man bekänner Synderna. Thet andra / at man vndfår Afflößning eller Syndernas förlåtelse af Skrifte-Fadren / såsom af Gud sielf / och intet twiflar ther på / vthan troor fulleliga

at

at Synderna åre ther igenom förlåtne in för Gud i himmelen.

Chéko mattarútti maranijto nijr tírue? Rω̃e.

Taan hω̃rit Manétto, nijr rω̃e suhwijvan chékω mattarútti nijr hátte maranijto, jω̃ni ock chékω nijr matta paéntor, renáckot nijr maranijto, taani chíntika Nω̃k nirω̃na Átticke taan Saccheeman chíntika nijr rω̃e, suck jω̃ni mataétt maranijto, ckéko nijr paéntor taani chíckhæ.

Hwilka onda gårningar skole wij tå bekånna? Såg:

För Gud skole wij bekånna / alt thet onda wij hafwe bedrifwit / ja och thet som wij icke kånne eller wete / såsom wij giöre vthi Fader Wår. Men för Pråsten skole wij bekånna allena the onda gårningar / som wij förnimme i hiertat. Versio.

Hwad Synder skal man tå skriffta? Swar:

För Gud skal man gifwa LUTH.

swa sig skyldig til alla synder / så wäl til them wij icke kånne eller wete / såsom wij giöre vthi Fader Wår: Men för Skriffte-Fadren skole wij bekänna the synder allena / som wij wete och förnimme i hiertat.

Thaan hátte jω̃ni chirω̃na maranito? Rω̃e.

Nææmæn taan chirω̃na Hackiháckan, taan hωrítt Tæærænchisbo Simockan, chijr Nω̃k, chijr Anna, chijr chaleback-skaétti &c. Chijr mátta hátte maranijto chéko Nωk ock Kahæsſ hátte rω̃e taan chijre, chijr hátte Kommwta, chijr mátta hulikæn hátte maranijto, chijr manúnckus, chijr hátte tahóttamen Pwrooque, chijr ſiríngue. Chijr mátta Nitáppi hátte maranijto, chirω̃na rω̃a ock chirω̃na maranijto, chijr Kommwta, chijr krω̃ni, chijr matætt maranijto, ock mattarútti hátte maranijto.

Hwilka äro thessa tina onda gärningar? Säg:

Versio. See til titt handwärk och ämbete

te som tu har at beſtålla med/ efter the Tijo Gudz Buud: Om tu år en Fader/ Moder/ Drång ꝛc. Om tu hafwer intet beſtålt/ thet som Fader och Moder hafwa tig befallat/ om tu har förſnillat något/ om tu har intet troligen tin beſtålning vthråttat/ om tu har warit ond/ om tu har ålſkat lööſachtighet/ warit håtſk. Om tu intet har hullit goodwånſkap/ så wål vthi orden som i gårningarna/ om tu har ſtulit/ lugit/ giordt någon ſkada eller annat ondt.

Hwilka åro the? Swar.

See til titt Stånd efter Tijo Gudz Bod: åſtu en Fader eller Moder/ Son eller Dotter/ drång eller piga ꝛc. Om tu hafwer warit olydig/ otrogen/ förſummelig/ wredſam/ otuchtig/ hådſk. LUTH.

hådſt. Om tu hafwer giordt någrom emoot med ord eller gårningar / ſtulit / lugit / giordt ſkada på något / och fördårfwat.

Paétton nijre Ciútte tancketítt Simockan, taan rω̃e chéko mattarútti nijr hátte maranijto.

Chijr rω̃e taan Saccheeman chintika,

Tahóttamen Saccheman, nijr tijrue ſevarenda thaan chijre, chijr Kristaû chéko nijr Rω̃e, chéko mataét nijr hátte maranijto, ock chijr renáckot, hωrítt Manétto hω̃a, rω̃e, Kónna chijr bakíttan, chéckω mattarútti nijr hátte maranijto.

Så giif mig itt kort ſått til at bekånna mina onda gårningar. Tu ſkal ſåija til Skrifftefadren:

Verſio. Alſkelige Herre / jag bekånner ſorgeligen för Eder / och beder j wiljen höra min Skrifftermål / och hwad onda gårningar jag hafwer begångit / och J vthi Gudz ſtålle / wiljen förlåta mig / the onda gårningar ſom jag giordt hafwer.

Så

Så gif mig ett kort Sätt til at skriffta.

Så skal tu säija til Skrifftefadren:

Kåre Herre / jag beder Eder / at j wiljen höra min Skrifftermål / och tilsäija mig aflößning på Gudz wägnar. LUTH.

Rῶe :

Nijr mattarútti Renáppi, tijrue taan mochææiick, mochijrick Saccheeman, Hocquæsſung ock Hackingz hῶrítt Manétto, nijr hátte ſuhwijvan mattarútti maranijto, ſuck taan chijre rῶe nijr, Konna nijr Kalebackſkétti Pinoaéttæt (Kalebackſchétti Âquættæt &c.) nijr maranijto Hackiháckan nirῶna Saccheemans (ſevarænda) mátta hurítt, Konna jῶni ock jῶni, nijr mátta hátte maranijto, chéko nirῶna Saccheeman Rheenus ock Saccheeman Âquææo, hátte nijre rῶe.

Nijr hátte nirῶna Saccheeman ſiringue maranijto, ock nijr hátte maranijto, Kotz jῶni Saccheeman ſheû chikitton, nijr matta ſheû hátte urítt maranijto, chéko nirῶna Saccheeman hátte rῶe, maranijto chiji

jῶni, nijr ock pænn hátte maránijto jῶni, ock jῶni. Nijr hatte mataétt rῶe, ock hátte ſimáckot maranijto, nijr quirútteme ock chiḱitton, aéppe pijri renackot nijre, ſpecie Renáppi, &c. Mochijrick ſevarænda nijr, Kotz renáckot mattarútti nijr ſheû maranijto, ock nijr tahottamen chijr, rῶe: taîman baḱittan ſuhwijvan, chéko nijr hátte mattarutti maranijto, Kitzi, nijr mátta pijri renaćkot maranijto; ſuck, nijr ſheu, tahottamen hurítt maranijto.

Såg:

Verſio. JAg ålende Menniſkia betygar in för Gudi / at jag hafwer bedrifwit allahanda Synder; Men för Eder bekänner jag / at jag år en Tienſtedrång / Tienſtepiga etc. Men jag drifwer arbete ſom min husbonde hafwer mig befallat / (ty wårr) icke troliga / ty ther och ther hafwer jag icke giordt / hwad min husbonde eller matmoder hafwa mig befalt at giöra / jag hafwer retat them til wrede / och kommit them offta til at låta illa och bannas / jag hafwer warit förſummelig och ſkada åſtad kommit. Jag hafwer fördt ohöfwiſkt taal / och giordt

giordt ohöfliga gärningar / trätt och kifwat med flere slike som jag är sielf / etc. Ther öfwer jag storligen är bedröfwad / at jag så illa altijd hafwer mißhandlat / Och jag beder Eder kärligen / at J willien förlåta mig alt thet jag hafwer illa giordt : sannerligen jag wil intet mehr så giöra / vthan thet som wäl och rätt är.

Jag arme syndare / gifwer mig Gudi skylldig i alla synder / besynnerligen bekänner jag för Eder / at jag är en Tienstedräng / (Tienstepiga) etc. Men jag tienar (ty wärr) minom huusbonda icke troliga / ty ther och ther hafwer jag icke giordt hwad mig war befalt af huus- LUTH.

bonde eller matmoder. Jag hafwer förtörnat them / och kommit them til at låta illa och bannas/ jag hafwer warit förſummelig / och låtit ſkee ſkada. Jag hafwer ock warit ohöfwiſk i ord och gärningar / trätt och kifwat med mina wederlijkar / &c. Thet tyckes mig altſammans illa wara / och bedes nåd/ jag wil gärna bättra mig.

Kiútte Saccheeman Rheenus, ock ciútte Saccheeman Ãquaæo, rω̃erenáckot:

SUck nijr rω̃e taan chijre, nijr matta hurítt chiſickωn nirω̃na Nisſiaanus, ock nirω̃na Kalebackſκaétti Renappe, nijr mátta taîman ock hatteû nirω̃na Nisſiaanus, ock nirω̃na Kalebackſkaétti Pinoaéttæt, Kalebackſκaétti Ãquaáttæt, taan chíntika maranijto,

ranıjto , Hocquaésungz mochijrick hω̃ritt Manétto. Nijr hátte quirúttemen, nijr hátte manúnckus maranijton paétton, aéppe nirω̃na rω̃e, ock aéppe nirω̃na mátta hulijken maranijto. Nijr maranijto, Kotz nirω̃na Nitáppi sevaraénda, singa nijr chéko maramen, mochijrick Zéban nijr taîman, nijr máramen ætticke mattarútti Hææs, ock mataétt mws, ock pijri renáckot, nijr hátte maranijto. Singa ock Renáppi, mátta chéko renáckot mataétt paéntor, ock mátta mochijrick mattarútti maranijton paéntor, mátta mochijrick Krinkω̃men tritææ, ock quijramen Krω̃ni chéko mattarútti maranijto, mátta, suck rω̃e ciútte, ætticke nissa, chéko chijr paéntor, renáckot:

Suck rω̃e nijr taan chijre, nijr ciútte hattéu quirútteme, ock ciútte nijr hattéu mataétt rω̃e, ciútte jω̃ni, ock ciútte jω̃ni, nijr mátta hátte hurítt maranijto. Ock pijri mátta nijr tritææ jω̃ni. Chijr ock mátta paéntor chéko mattarútti chijr hátte maranijto (únnar mátta, mátta Kítzi) rω̃e, ock mátta chéko Kítzi, suck quijramen, Kónna Saccheeman chíntika, sinkáttan chéko chijr mattarútti hátte maranijto, ock chijr tírue hω̃ritt Manetto, ock taan Saccheeman chíntika.

En Huusbonde eller Matmoder säije altså:

Versio. SÅrdeles bekänner jag för Eder/ at jag icke hafwer wäl vpfödt min Barn/ och mitt Tienstefolck/ jag hafwer icke tilhållit mina Barn/ min tienstedräng/ tienstepiga/ til at tacka och lofwa Gud. Jag hafwer bannats/ och ondt exempel gifwit/ både med ord och gärningar. Jag hafwer gifwit orsak at min nästa är bedröfwat worden/ när jag har något såldt; Jag hafwer tagit för myckit penningar ther före/ och har såldt falska Skinwahror/ och odugeligit godz; och mehr sådant hafwer jag giordt.

När och man icke förnimer med sig/ at hafwa sådana onda gärningar/ eller störze onda bedriffter begångit/ så skal man icke heller låta tankarna löpa wijda omkring och beswära sig/ eller wijdare sökia och liuga sig några onda gärningar til/ ingalunda/ allenast säg en eller twå/ the tu kan märkia/ altså:

Sårdeles bekänner jag för Eder/ at jag en gång bannades. Item, en gång

gång hade jag ohöfwisk ord / en gång thet eller thet försummade; och mehr tänke tu intet ther på. Förstår tu och intet ondt tig hafwa giordt / (thet doch icke kan wara sant/) så säg och ingen ond gärning vthi wtßo / vthan beed at Prästen måtte tig förlåta hwad orätt tu giordt hafwer / med thenne allmänne Böön / för Gudi och Skriffte-Fadren.

En Huusbonde eller Matmoder såije altså:

BEsynnerlig bekänner jag för Eder / at jag icke hafwer wäl vpfödt min Barn och Tienstefolck / icke hållandes them til Gudz ähra. Jag hafwer bannats / gifwit ond exempel med ord och gärningar. Jag hafwer giordt mina LUTH.

Grannar skada / såldt för dyrt / såldt falska wahror / etc.

Ther och någor icke befinner sig / med sådana eller större Synder beswårat wara / så skal han tå icke ytterligare bekymra sig / eller wijdare sökia och dichta sig Synder; uhan såg en eller twå / the tu weest / altså:

Besynnerliga bekänner jag för Eder / at jag en gång bannades; item / en gång hade ohöfwisk ord / en gång thet eller thet försummade. Och låt sedan blifwat.

Weest tu och platt ingen / (thet doch icke kan wara möijeligit /) så såg och ingen besynnerlig / vthan tag Aflößningen på thenna allmenneliga Skrifftermåhl / som tu Gudi giör för Skriffte-Fadren.

Thaan jω̃ni chirω̃na tijrue, apítzi, Sacchee-man chíntika rω̃e :

Hω̃rítt Manétto, Hocquaésſung ock Háckings, mochææ rick, mochijrick Saccheeman, taîman Kijr, taan hωrítt Nitáppi, ock maranijto chirω̃na Nooton ſittane, Kitzi.

På ſådana tin Bekåñelſe ſkal Skriffte-Fadren ſtraxt ſäija:

Gud tage tig til ſine nåder / och giöre tin Troo ſtark / Amen. Verſio.

Ther på ſkal Skrifftefadren ſäija:

Gud ware tig nådelig / och ſtyrkie tina Troo / Amen. LUTH.

Ock

Ock Saccheeman chíntika, rῶe ſijs :

Nooto chijr, Kónna ſinga nijr bakíttan, chirῶna mattarútti maranijto, hωrít Manétto hῶa, ſinkáttan, chéko chijr mattarútti hátte maranijto? Rῶe:

Mochij, Nitappe Saccheeman.

Rῶe Saccheeman chintika ſijs.

Ock nijr, úſka nirῶna Saccheemans JESU CHRISTI rῶe, taan nijr, ſinkáttan ſuhwijvan chirῶna mattarútti, chéko chijr hátte maranijto, ock jῶni, taani Rωaénſe Nῶk, ock taani Rωaénſe Niſsiaanus, ock taani Rωaénſe hωrít chíntika Manétto, Kitzi.

Mátzi renáckot Nitáppi, ſheû.

Och Skrifftefadren ſåije wijdare:

Verſio. Troor tu / at når jag förlåter tig tina onda gårningar / at Gud ſielf tå förlåter tig tina ſynder / ſom tu begångit hafwer? Såg:

Ja kåre Herre.

Såger Skrifftefadren åther:

Och jag / vthaf wårs HErres JEſu Chriſti befalning til mig / förlåter tig thet onda tu hafwer begångit / och thetta / J Namn Faders / och Sons /

Sons/ och thens Helige Andes/ Amen.

Gack i Friid.

Och säija wijdare:

Troor tu at min förlåtelse är Gudz förlåtelse? LUTH.

Swar: Ja.

Säger han åther:

Som tu troor/ så skee tig:

Och jag vthaf wårs HErres JEsu CHristi Befalning/ förlåter tig alla tina Synder/ i Namn Faders/ och Sons/ och thens Helige Andes/ Amen.

Gack i Friid.

Renáckot chirω̃na Nisſiaanus, Pinoaéttæt, Ãquaéttæt, ock pijri Renáppi, chéko mátta nitaato chíntika mamarækhíckan, qui ſíxi quijramen pæntω̃re, mochææríck mochijrick Saccheemans JESU Chriſti Mitzi ock Bisſun, taani Boquíckan,

Verſio. Sålunda ſkole edre Barn/ Söner och Döttrar / vnga Dränger och Pijgor / samt flere andre Menniſkior / ſnarligen beflita ſig om / at lära rätt förſtå HErrans JESU Christi Nattward.

Huru man må lära vngt Folck om
Altarens Sacrament.

Chéko paéntor chijr mochææríck mochijrick Saccheemans JESU CHRISTI Mitzi ock Bisſun taani Boquíckan? Rω̃e?

Jω̃ni hátte' nirω̃na Saccheemans JESU CHRISTI Kítzi jω̃s ock Mock, taani ock aéppe Poon ock víssacka Bisſun,

ſun, nijre Renáppi Chriſti, taan mitzi, ocк Biſſun mitzi, úſка Chriſto hῶa, maranijton ock nútſko paétton.

Hwad är Altarens Sacrament? Swar:

Thet är wårs HErres JEſu Chriſti ſanna lekamen och blod / vnder bröd och wijn / oß Chriſtnom til at äta och dricka / af Chriſto ſielf ſtichtat och inſatt.

LUTH. & Verſio.

Taan hátte jῶni Mamaræckhíckan? Rῶe.

Renáckot Mamaræckhíckan, maranijto Nevvo chíntika Saccheeman Mattheus, Marcus, Lucas ock S.Paulus:

Nirῶna Saccheeman JESUS CHRISTUS, jῶni Boquíckan, ſínga mochijrick ſevaraénda ocк minamáſſo hátte, úſka manúm charakítte, Juda Iſcharioth, taîman paan rῶe: Kene ítta nijre Nῶk ock maranijto poon pænn, ock paétton únnar poon nútſko, ſuhwijvan mochijrick Nitappi, rῶe: Taíman ock mítzi, jῶni poon, hátte aéppe ock taani ſe, nijre ſuhwijvan jῶs, únnar

ünnar nijre jω̃s, nijr pætton núlko chijre, ock ſuhwijvan Renáppi, ſinga chijr maranijto, chijr ſéu tritææ nijre, ock nijre mochijrick minamaérſos Ankaróppan.

Renáckot ock taíman, jω̃ni nirω̃na mochææi ick, mochijrick Saccheeman JESUS CHRISTUS, ciútte Ráckkans, ſinga Boquíckan mítzi tarásſi, rω̃e: Keene ítta nijre Nω̃k, ock paétton jω̃ni, mochijrick Nitáppi ock rω̃e: mítzi ſuhwijvan jω̃ni, nijre hω̃rítt Mock, jω̃ni, mátta hirúsſus; ſuck Kinz nijre mátzi Simóckan, jω̃ni nijre ſaminácko Mock, nijr paétton chijre ock pijri mochijrick Renáppi, taan maranijto tarasſi, chéko mataétt chijr, ock pijri mochææricк Renáppi, hátte maranijto, jω̃ni maranijto ítta, ſeû ſínga chijr renackot, Vinckan Bísſun mítzi, chijr tritææ nijre, ock nijre mochæærick minamærſos Anckaroppan.

Hwar ſtår thet ſkrifwit? Swar.

LUTH. & Verſio. Så ſkrijfwa the helige Evangeliſter / Mattheus / Marcus / Lucas / och S. Paulus.

Wår HErre JEſus Chriſtus / i then Natten tå han för=

förrådder wardt / tog han Brödet / tackade / brööt thet / och gaf sina Lårjungar / och sade: Tager och åter / thetta är min Lekamen / som för eder vtgifwen warder / thetta giörer til min åminnelse.

Sammalunda tog han ock Kalcken effter Nattwarden / tackade / gaf them och sade: Tager och dricker här af alle / thenna Kalcken är thet Nya Testamentet i minom Blod / som för Eder och för mångom vthgutin warder til Syndernas förlåtelse.

Thetta giörer / så offta i dricken / til min åminnelse.

Tandarijton renáckot mitzi ock Bísſun mitzi ? Rωe.

Jω̃ni hátte renáckot rω̃e :

Thaan chijre, nijr hátte pætton nijre jω̃s anckaróppan, ock nijre hω̃rítt Mock, taan maranijto tarásſi ock bachittan, chéko mattarútti chijr hátte maranijto.

Renáckot, Kónna nijr, taani únnar Kinz nijr mátzi Simockan hátte, chijr ſinkáttan nirω̃na ſuhwijvan mattarutti maranijtωn, Konna nijr chíckhæ ock nickhícke ſheû, Kónna, ſinga chijr bakíttan, chécko mataétt Renáppi maranijto, jω̃ni hatte chíckhæ ock nickhícke ſheû.

Hwad nytta hafwer thetta åtande och drickande med ſig ? Swar:

Thet gifwa thenna Orden tilkånna:

LUTH. & Verſio.

För Eder vthgifwin och vthgutin til Syndernas förlåtelse.

Nemliga / at oß i thetta Sacra-

Sacramentet / Syndernas förlåtelse / Lijf och Salighet / genom sådana ord gifwen warda ; Ty ther Syndernas förlåtelse är / ther är ock Lijf och Salighet.

Tanundin nitaato jœ̃ni mítzi ock Bísſun mítzi, renáckot mochijrick maranijto? Rœ̃e.

Mítzi ock Bisſun mitzi, matta nitáto, renáckot mochijrick maranijto, ſuck mamaræckhickan jœ̃ni:

Taan chijre, nijr hátte paétton nijre jœ̃s anckaróppan, ock nijre hœrítt ſaminácko Mock, taan maranijto taraſsi, ock bakíttan chéko mattarútti chijr hátte maranijto.

Jœ̃ni Oráti múckan, ock Kítzi Sacheeman, taani únnar, Kinz nijr mátzi Simockan, ock chéko Renáppi, Nooton hatte, taan únnar oráti múckan, hattéu ock cheko jœ̃ni oraati múckan pœhœ̃, Chriſtaau, Kónna, hœrítt Manétto, bakíttan ſuhwijvan chirœ̃na mattarútti chéko chijr hátte maranijto.

Huru kan lekamligit åtande och drickande giöra sådana mächtig ting? Swar:

LUTH. & Versio.

Åtande och drickande giör thet intet/ vthan Orden som här stå:

För Eder vthgifwen och vthgutin til Syndernas förlåtelse.

Hwilka ord äro hufwudstycken i thetta Sacramentet. Och hwilken som Troo sätter til samma Ord/ han hafwer thet the innehålla och lyda / nemliga Syndernas förlåtelse.

Chéckω Renáppi taíman mitzi jω̃ni, nijre Vinckan jω̃s ock saminackot Mock hωrísso? Rω̃e:

Maranijto rarokiútto, (paéntor) mátta chéck*ω* nitzi ock matta chéck*ω* Bis-

sun

ſun mitzi, ock pijri renáckot maranijto, hurítt, Kitzi hurít; Kónna jω̃ni ſijs hω̃-rítt, mochij, mochæærick hω̃rítt, Kee-kω Nooton hátte, taan únnar oraati muc-kan: Thaan chijre, nijr hátte paétton nijre jω̃s anckaróppan, ock nijre ſaminácko Mock, taan maranijto taráſſi, ock bachít-tan chéckω mattarútti chijr hátte maranij-to. Konna chékω Renáppi, matta hátte Nooton taan jω̃ni Oraati múckan; ſuck tritææ, aétticke, jω̃ni Renáppi, mattarútti ock matta hω̃rit, Konna jω̃ni rω̃e (Taan chijre) quijramen hω̃rít Nooton.

Hwilken vndfår thetta Sacramentet wårdeliga? Swar:

Fasta och lekamliga be-reda ſig/ år wål en vth-wårtes Tucht: Men then år råtzliga wårdig och wål ſkickat/ ſom troo ſåtter til thenna orden/ (LUTH. & Verſio.)

För eder vthgifwen och vthgutin til Syndernas förlåtelſe.

Men then som thenna orden icke troor / vthan twijflar / han ær owærdig och oskickelig / ty thetta Ordet [för Eder] kræfwer trogen hierta.

Renáckot chirõna Nisſiaanus, Pinoaéttæt, Âquaéttæt, ock pijri Renáppi chékω mátta nitaato chíntika mamaræckíckan, qui ſixi quijramen pæntõre chíntika maranijto, taan hωrítt Manétto, ſinga Saétbock ock ſinga Piſcheeo.

Verſio. Sålunda ſkole edre Barn / Söner och Döttrar / vnga Dränger och Pijgor / ſamt flere andre menniſkior / ſnarligen beflita ſig om / at låra befalla ſig Gudi Morgon och Affton.

Huru

Huru man må lära vngt folck befalla sig Gudi Morgon och Afften.

Singa chir chisbo hátte Kavvín Kattúnga, chijr paata chirona ſuhvvijvan jw̃s ock chícko, mochææríck mochijrick hwrítt Manétto, renáckot: Taani Rwaénſe, hwrítt Manéttos Nw̃ks, ock taani Rwaénſe hwrítt Manéttos Nisſiaanus, ock taani Rwaénſe hwrítt chíntika Manéttos, Kitzi.

Singa chijr jw̃ni hátte maranijto, apítzi chijr mattáppin, taani chirw̃na Kuttogh, aetticke chijr ock matta táppin, ſuck maranijto ſíxi chirw̃na chíntika rw̃e: Nw̃k nirw̃na, &c. ock Nooton, aétticke chijr ock ſamináckot hátte únnar tancketitt chíntika rw̃e:

NIjr Keene chijr, nirw̃na Hocquaés-ſungs Nw̃k, thaan JESUM CHRISTUM, chijre mochæærick tahóttamen Nisſiaanus, Kónna chijr, únnar Boquickan, hátte hw̃rít, hícka oraathon nijr ũſka ſuhwijvan manúnckus ock hviſasſi, ock nijr chíntika maranijto taan chijr, Kónna chijr, mátta tritææ chéckw nijr ſimáckot hátte maranijto. Chijr ock jócke tahótta-

hóttamen hícka orathon nijr, úſka ſuhwijvan ſevaraénda, ock úſka ſuhwijvan manunckus, Kotz nijre chíckhæ ock ſuhwijvan chékω nijr maranijto chijr tahóttamen. Konna nijr paétton chijre rankúnti nijr ſuhwijvan, nijre jω̃s ock chícko, ock ſuhwijvan chékω nijr hátte, thaani chijre Ãlaénſkan, chirω̃na hω̃rítt Vinckan Woopæck Kalebackſchaétti, pasſeera Saccheeman, pasſeera Vínckan Manétto, hícka orathon nijr, Kotz Manúnckus Manétto, mátta moſ hjũtamen nijr, Kitzi.

Sínga chijr jω̃ni hatteeu maranijto, maétſi mátzi thaani chíntika náha hω̃rítt Manéttos Rωəénſe, taan chirω̃na Hackiháckan ock pijri renáckot chirω̃na maranijton, ock ſixi maranijto chíntika, Kiútte ſaminãckot Théruah, renãckot Tææræn hωrít Manéttos chísbo Simóckan, Saétbocks Téruæh, aétticke ock pijri hωrítt Zemijran chíntika, chékω chijr tahóttamen.

När tu vpſtår om Morgonen / ſkal tu tig ſåledes Gudi öfwerantwarda och befalla.

I Namn Faders och Sons och thens H. Andes Amen.

LUTH. & Verſio.

Sedan ſkal tu falla på Knä / eller ſtå/

stå/ och låsa Fader Wår och Troon/ och thenna litzla Bööön.

JAg tackar tig / Min kåre himmelske Fader / genom JEsUM Christum tin ålskelige Son/ at tu mig i theßo Natt for all skada och Fahrlighet så nådeliga bewarat hafwer / och beder tig/ at tu ock i thenna Dag/ wårdigas mig bewara för Synder / olycko och alt ondt / at mitt lefwerne och alla mina gårningar måge tig behagelige wara: Ty jag befaller mig / min Kropp och Siål / och alt-

ſammans i tina händer / tin helige Engel ware med mig / at then onde Fienden icke får någon macht med mig / Amen.

Sedan gack i then Hel. Treefaldighetz Namn på titt arbete / och ſiung någon tröſtelig Pſalm / ſom är Tijo Gudz Bod / Morgon Pſalmerna / ther af får tu godt mood och warder wälſignat.

Piſcheeo, ſinga chijr mátzi chavínn, renáckot pææta chijr, mochææricḳ, mochijricḳ Saccheeman, Hocquæsſungs ocḳ Hackings hœ̄rítt Manétto. Taaní Rœaénſe hœ̄rítt Manettos Nœ̄kz, ocḳ Nisſianus ocḳ chíntiḳa Manéttos, Kitzi.

Om afftonen / når tu går til Sång / ſkal tu tig ſåledes Gudi befalla.

I Namn Faders / och Sons / och thens H. Andes / Amen.

NIjr Keene chijr, nirœ̄na Hocquaésſungs Nœ̄k, taan JESUM CRISTUM,

chijre

chijre tahóttamen Nisſiaanus, Kónna chijr, únnar chiſckvícking hátte hῶrít, hícka oraaton nijr, uſka ſuhwijvan manúnckus ock huiſasſi, ock nijr chíntika maranijto taan chijr, Kónna chijr, mátta tritææ; ſuck bachíttan chéko nijr hátte mataétt maranijto, ock chijr únnar Boquíckan, tahóttamen hícka oraaton nijr, Kónna nijr paetton rankúnti chijre, nijre jῶs ock chíko, ock ſuhwijvan chéko nijr hátte taani chirῶna Âlænskan, chirῶna hῶrít vopaéck Vinkω Kalebackſchétti pasſeera Saccheeman, pasſeera vinckan Manétto, hatteeu æppe nijr, Kotz manúnckus Manétto, mátta moſiúttamen nijr, Kitzi.

Jag tackar tig / Min kåre himmelſke Fader / genom JEſum Chriſtum tin ålſkelige Son / at tu mig i thenna Dag ſå nådeliga bewarat hafwer / och beder tig / at tu wårdigas förlåta mig alla mina Synder / med hwilka jag tig LUTH. & Verſio,

tig förtörnat hafwer / och mig i thenna Natt nådeliga bewara wille: Ty jag befaller mig / min Kropp och Siäl / och altsammans i tina händer / tin helige Engel ware med mig / at then onde Fienden icke får någon Macht med mig / Amen.

Horít chíntika, ſinga chijr tahottamen mítzi ock Biſſun mítzi , renackot chijr rœe.

Wälsignelse / tå man går til Bordz.

SUhwijvan Skinck, næmæn taan chijr Hocquæsſungs ock Hackings mochæærick, mochijrick Saccheeman vínckan Manétto, ock chijr paétton mítzi Vónni ſuhwijvan ſheû , chijr tackeenæ chijre hω̃rítt Laénſkan, ock paétton mítzi, ſuhwijvan chéko chíckhæ , chijr tahottamen.

Keene ítta Nω̃K, Keene ítta Nisſiaanus, Keene ítta hω̃rítt chintika Manétto, renáckot|chijr hátte úſka Rhoomo, Kinz ock ſévvo ock thaan rhoomo! Kitzi

Alles ögon ſee til tig/ himmelens och jordenes HErre / tu nåderijke Gud / och tu giſwer Maat them allom altijd. Tu vplåter tin goda hand/ och gifwer åta allom them ſom lijf och anda hafwa / efter titt behag. Verſio.

Tack och åhra ware tig Fader / tack och åhra ware tig Son / tack och åhra ware tig Helige Anda/ ſåſom thet warit hafwer af begynnelſen nu och altijd/ och ewinnerliga/Amen.

Alles ögon lijta til tig HErre / och tu giſwer them Maat i ſinom tijd. Tu vplåter tina hand / och alt thet ſom lefwandes är mättar tu til behagelighet. LUTH.

Åhra ware Fadrenom och Sonenom och then helige

lige Anda / såsom thet wa-
rit hafwer af Begynnel-
sen / nu och altijd ifrån E-
wighet til Ewighet / A-
men.

Singa únnar chíntika tarássi , chijr rω̃e,
Nω̃k nirω̃na , ock únnar aéppe
chíntika.

O chijr Hocquaéssungs ock Háckings mochæærick , mochijrick Saccheeman, Vinckan Manétto, maranijto nijr suhvvij-van hω̃rít , ock jω̃ni Mítzi ock Bíssun, chéko chijr núsko paétton , thaan nirω̃na chíckhæ, maranijto saminácko t, ock pææt nijre chirω̃na chintika tahottamen, Konna nijr únnar mítzi hurít, Konna, chijr mátta siringue , taan chijre Nissiaanus JESUM CHRISTUM nirω̃na mochæærick mochijrick Saccheeman , Kitzi.

Sedan effter then Bönen skal tu låsa
Fader Wår: och thenna effter-
följande Böön:

Versio. O Tu himmelens och jordenes stora HERRE / Barmhertige Gud / giör oß allom godt / och
thenna

thenna maat och dryck / som tu förlånt hafwer til wårt vppehälle / giör täckeliga / och giif oß tina heliga Nåd / at wij thenna Spijs förtäre skäliga / så at tu icke blifwer förtörnat ther öfwer ; Genom tin Son JEsum CHristum wår HErra / Amen.

Wälsigna oß HErre Gud himmelske Fader / och theßa tina Gåfwor / som tu oß til Kropsens vppehälle mildeliga förlänt hafwer / giif oß tina heliga Nåd / at wij them skiäliga / och vthan tin Förtörnelse / nyttia och bruka måge / genom tin Son JEsum Christum wår HErra / Amen. LUTH.

Mochææ-

Mochæærick Keene Singa chijr mitzi hatte, ock bissun mitzi hátte, rω̃e :

KEene itta, Hocquaéssungs ocк Hác-kings mochææricк mochijrick Sac-cheeman, Vinckan Manétto, chijr hω̃a Vínckan, ock chirω̃na tahottamen, chijr hátte taan roomo sheû. Chijr paétton mítzi suhvvijvan mvvs chéko chícкhæ hátte, ock manúnckus Ahas tancketítt Nissiaanus, chijr hω̃a paétton mítzi, chéc-ko pω̃hω thaan chijre.

Keene ítta Nω̃k, Keene ítta Nissiaanus, Keene ítta hω̃rítt chintika Manétto, renác-kot chijr hátte úsкa Rhoomo, Kinz ock sévvo ock thaan rhoomo ! Kitzi

När tu hafwer åtit och druckit skal tu giöra thenna tacksåijelsen:

Versio. TAcksåijelse skee tig himmelens och jordenes gode HERRE/ Barmhertige Gud / tu allena är god / och tin Nåd warar ewinner-liga. Tu gifwer allom them som lijf hafwa sina fôdo / och Korpungo-men gifwer tu theras vppehälle / som ropa til tig.

Tack och åhra ware tig Fader / tack och åhra ware tig Son / tack och åhra ware tig helige Ande / så-som

som thet warit hafwer af begynnelsen/nu och altijd och ewinnerliga/ Amen.

Tacker HErranom/ ty han är good/ och hans Mildhet warar i Ewighet/ han gifwer diuren sina födo/och Korpungomen som ropa til honom. LUTH.

Ähra ware Fadrenom/ och Sonenom och then helige Anda/ etc.

Singa jωni chintika tarasſi, chijr ſixi tijrue: Nωk nirωna, ock unnar aéppe chintika.

NIjr Keene itta tahóttamen Hocquæsſung Nωk, Kónna ſuhvvijvan huritt, chijr paétton rankunti nijre ock ſuhvvijvan Renappi, mochij núſko, ock Kitzi, Konna chijr, únnar mitzi ock Bisſun hátte núſko paétton, chéko nijr úſka chirωna vinckan Alænskan taiman hátte. Ock nijr chín-

chintika maranijto taan chijre, Konna chijr pææta nijre chirωna chíntika tahóttamen, Kotz renáckot nirωna Hvváttei poon ock jωs mítzi, hátte ſamináckot, renackot ock chirωna mamaræckhíckan, ſaminackot nijre chíckhæ ſévvo, taan chijre Nisſiaanus JESUM CHRISTUM, nirωna Saccheeman. Kitzi.

Sedan effter then Bönen / låſer man Fader Wår / och thenna effterföljande Böön.

Verſio. Wij tacke tig kåre himmelſke Fader / at tu alt godt gifwer oß och allom Menniſkiom af blotta Nåd / och enkannerliga / at tu thenna Maat och dryck hafwer oß beſkårt / ſom wij af tine milde hand anammat hafwom. Och wij bidie tig / at tu wille gifwa oß tin heliga Nåd / at ſåſom wår kropp / bröd och kött ſig til födo gårna añamar / altſå ock titt ord må wederqwecka wår Siål altijd / genom tin Son JEſum Chriſtum wår HErra / Amen.

LUTH. Wij tacke tig kåre himmelſke Fader / för alla

alla tina wålgårningar / och enkannerliga för theßa tina Gåfwor / som wij af tine Mildhet vndfångit hafwe / och bidie tig om tina heliga Nåd / at såsom kroppen sin lekamliga Spijs / ther med han vpehålles / anammat hafwer / må ock så Siälen med tin heliga Ord allestådes wederqweckt warda / genom tin Son JESUM Christum wår HErra / Amen.

Sijs hätte ock hœ̃rit Malæckhickan, thaan suhwijvan ckéko Renáppi hätte maranijto, Kónna suh-

ſuhwijvan Renáppi hátte jω̃ni nææmæn, mochij Krinkω̃men ock tritææ, thaan ſheû maranijto.

Huus-Taflan/

eller

Några Sententier af then H. Skrift/ för alla Stånd/ ther af hwar och en må hafwa en Åminnelſe och Förmaning/ at achta och wårda hwad hans kall kråfwer:

Thaan mochijrick Saccheeman chintika, ock thaan Kiútte Vickan Saccheeman chintika, ock thaan pasſeera Víckan Saccheeman chíntika:

Chíntika Saccheeman S. Påvel rω̃e taani ciútte mamalæckhíckan thaan Tim. nácha Cap.

CIútte Saccheeman chíntika ſheû hωrít, ock ciútte Nitervus Rheenus, matta mochijrick Kattúnga, matta mochijrick Bísſun mitzi, hurítt maanijto, ſínga pijri Renappi rarokiútto, ω̃ni mítzi ock Bísſun ock Vicking paétton rankúnti, hωrít Saccheeman taan maranijto

nijto chíntika , matta Kaccheeus , mátta manúnckus mátta nißketij : ſuck vinckan Saccheeman , mátta quirútteme,mátta quijramen ſuhvvijvan chéko pijri Renáppi hátte , vickω̃men horít hátte , horít Nisſianus hátte , æppe ſuhwijvan hurit , mátta Kins chiſickωn.

För Biſkopar / Predikanter och Lårare. 1.Timoth.3. v.2.3.

En Biſkop ſkal wara oſtraffelig / ene hustrus man / wakande / nychter / ſidug / gåſtgifware / låråchtig / ingen drinckare/icke bitter / icke ſnijken effter ſlem winning;vthan mild/ icke tråtoſam / icke girug / then ſitt huus wål föreſtår/then lydige Barn hafwer med all åhrlighet / icke Nychriſten. LUTH.

Chintika Saccheeman S. Pâvel rω̃e, thaani ciútte malæckhíckan, thaan Timoth. parénack cap.

Jω̃ni Saccheeman chintika, chéko hωrít maranijto chintika, mochij nisſa Víckan Saccheeman mochij, mochijrick jã̃ni, chéko maranijto thaani Amaræckhíckan, ock quijramen tijrue amalæckhickan. Konna, malæckhickan rω̃e: Chijr mátta háppihaan taîman, taan Kopham thω̃n.

S. Paulus 1. Timoth. C. 5. v. 17. 18.

Verſio. The andelige Förestândare/som sitt åmbete wål förestå / skal man hafwa i dubbel heder / och them som arbeta i Skrifften / och beflita sig om / at lära andra then Boken. Ty Skrifften säger: Tu skalt icke band taga / til at igenlåta Munnen på thet stora diuret / som arbetar på then goda brödz Säden.

LUTH. The Präster som wål förestå / skal man hålla wara dubbel heder wärde / måst the / som arbeta i ordet

det och lårdomen. Ty skrifften såger: Tu skal icke binda munnen til på oxan som tröskar: Och en Arbetare år sin löön wård.

Thaan Ebr. Atack nácha cap.

Tritææ chijr chirω̃na Saccheeman chíntika jω̃ni chijre hωrítt Manéttos amarackhíckan, tijrue hátte, ock chijr matta bakíttran; suck tahottamen taîman, ock hatteeu, jω̃ni Saccheemans Nooton.

Ebr. Cap. 13. v. 7.

Tånker på Edra andeliga Förmån the som hafwa förkunnat Eder then goda Gudz Boken/ J skolen icke förskiuta them; Vthan heller ålska och gårna anamma och behålla samma Lårares Troo. Versio.

Tånker på Edra Lårare / the eder Gudz Ord sagt hafwa/ och efftersöljer theras Troo. LUTH.

Chintika Saccheeman S. Pâvel Rœ, thaani ciutte malæckhickan, thaán Corinth. Pæskan cap.

Renáckot rœ̃e mochæærick Manetto, Kónna Saccheeman chintika, chéko pœ̃hœ Wínckan malæckhíckan, Kotz matta ock mitzi, ock Bissun hátte, úska Vinckan malæckhickan.

1. Corinth. 9. v. 14.

LUTH. **Så hafwer HErren skickat / at the som förkunna Evangelium / skola ock hafwa sin Näring af Evangelio.**

Thaan Galat. ciuttas cap.

Suhwijvan Renappi, chékœ quijramen pæntore malæckhickan, úska Saccheeman chintika, jœ̃ni ock pææta rankúnti suhwijvan hœrítt chéko hátte, aéppe Saccheeman chintika, chéko tirue malæckhickan.

Galat. 6. v. 7.

LUTH. **Then som vnderwijsat war-**

swarder med ordom / han dehle alt godt med honom / som honom vnderwijsar.

Taan mochijrick Saccheeman ; matta chíntika Saccheeman.

S.Paulus Taan. Rom. Atack nácha cap. rω̃e.

Suhwijvan renáppi, mochij maranijto, chéko mochijrick Saccheeman, jω̃ni sittane rω̃e. Konna, suhwijvan chirω̃na mochijrick Saccheeman, hátte chijr úska mochæærick mochijrick Saccheeman, Hocquæssungs ock Hackings hω̃rit Manétto.

För werldzlig Öfwerhet.

Rom. 13. v. 1. 2.

Hwar och en ware Öfwerhetene / som wäldet hafwer vnderdånig / ty thet är ingen Öfwerhet / vthan af Gudi. LUTH.

Thaan Rheenus.

S.Pet. táni ciutte malæckkickan nachæ cap.v.7.rω̃e.

Chijr rheenus, vickω̃men hátte aéppe chirω̃na Nitervus, aéppe hurit nitaato, ock pætton rankúnti Ãquææo Ráckans renáckot matta sittane Ãquææo saminackot, Konna ocк hω̃rit manetto, mátta bakittan chirω̃na chintika.

För giffta Mån.

1.Pet.3.v.7.

LUTH. I Mån boor når edra hustrur med förnufft / och gifwer thet Quinliga kårilet (såsom thet ther swagast år) sina åhro / såsom ock medarfwingom til lifsens nåd: På thet idra böner icke blifwa förhindrade.

Thaan

Thaan Nitærvus.

S. Pet. táni ciutte Amalackhickan Nacha cap. V. ciutte, rw̃e.

Chijr Nitervus tahottamen chirw̃na Rheenus, ock chijr maranijto, renackot chijre rhénus rw̃e, renackot Sara maranijto ſuhwijvan chékw Rhénus Abraham rw̃e, ock rw̃aenſe jw̃ni Rhénus Saccheeman, jw̃ni Kahæſſ Niſſianus chijr, ſinga chijr hw̃rit maranijto, ock chijr mátta renackot hwiſasſe.

För giffta Quinnor.

1. Pet. 3. v. 6.

Hustrurna ware sina Män underdånige / såsom Sara war lydig Abrahā / och kallade honom Herre / hwilkens döttrar i worden åren / om i wäl gioren / och åren icke så förfärade. LUTH.

Thaan Nw̃k ock Anna.

S. Paulus taan Epheſ. ciuttas cap. rw̃e.

Chijr Nw̃k ock Anna, matta maranijto chirw̃na

chirω̃na Nisſiaanus ſiringue, ſuck hatte chirω̃na Nisſiaanus, taan hurít ſuhwijvan maranijto ock taan Hocquaésſungz Vinckan Manéttos, hω̃rit Amaræckhíckan pæntω̃re, ock renackot jω̃ni hω̃rit Amaræckhíckan rω̃e : ſheu maranijto.

För Föräldrarna.

Epheſ.6.v.4.

LUTH. **J Fäder/reeter icke edor Barn til wrede/ vthan vpföder them med Tucht och HErrans Förmaning.**

Thaan Nisſiaanus.

S. Paulus taan Epheſ. ciuttas cap. rω̃e.

Chijr Nisſiaanus maranijto chéko chirω̃na Nω̃k ock Anna rω̃e, taani mochæærick mochijrick Saccheeman Hocquæsſung ock Hackings hωrit Manétto, Konna jω̃ni hurít ; ſamináckot maranijto chirωna Nω̃k ock Anna, Konna jω̃ni cíutte chísbo Simockan, ſaminackot rω̃e æppe ſe hatte, Konna, Hocquæsſung ock Hackings Vinkan manétto, maranijto chijre ſuhwijvan urit, ock chijr thaan Rhoomo chickhæ thani Hacking.

För

För Barn.

Ephes. 6. v. 1. 2.

J Barn warer hörige idra Föräldrar i HErranom / ty thet är rättwijst; Hedra tin Fader och Moder / hwilket är thet första Bod / som löffte hafwer med sig / på thet tig skal wälgå och blifwa lång lifwat på jordene. LUTH.

Taan Saccheeman Rhénus ock Saccheeman Nitervus.

S. Paulus taan Ephes. ciuttas cap. rω̃e.

Chijr Saccheeman, maranijto ock jω̃ni, taan chirω̃na chalebackschétti Renappi, ock finkáttan chikittω̂n, taan chirω̃na chalebackschetti, tritææ ock chijr hátte ciutte mochæærick mochijrick Saccheeman, taani jω̂ni mochijrick famináckot Hocquæssung, ock jω̃ni mochæærick Saccheeman, hω̂rit Manétto, matta, matta Kékω hwisasse.

För

För Huusbönder och Mat-Mödrar.

Ephes. Cap. 6. vers. 7.

LUTH. I Herrar/giörer ock thet samma emot them / (Tienarom) och öfwergifwer Trug/ wetandes / at ock ider HErre är i himmelen / och för honom är intet anseende til Personen.

Thaan Chalebackschetti Renappi.

S. Paulus taan Ephes. cinttas cap. rω̃e.

Chijr chalebackschetti Renáppe, tahottamen maranijto Kékω chirω̃na Hacking Saccheeman rω̃e, aéppe mochijrick hwisasse taani chirω̃na chikæ saminackot, renackot Christo, matta maranijto chirω̃na chalebackschétti, renackot chirω̃na Sacchéman suck jω̃ni næxmæn, renáckot Renappi suck tahottamen matta. Suck renackot Christi chalebackschetti, maranijto chéckω Hocquæssung ock Hackings mochærick mochijrick Saccheeman vínckan Manetto tahóttamen, úska chijrω̃na

rǿna chickhæ , æppe tahottamen. Chijr tritææ, chijr renáckot maranijto taan mochææricḱ Saccheeman hǿrit Manétto, ock matta taan Renappi, pæntor chékǿ hurít ſuhwijvan maranijto , jǿni hurit taiman úſka Sacchéman vínckan Manétto, chéko únnar chalebackſchétti , unnar Saccheeman.

För Tienſte-Folck.

Epheſ. 6. v. 5. 6.

J Tienare/ warer hörige idrom lekamligom Herrom med råddhoga och båfwan/ vthi idor hiertans Enfaldighet / såsom Christo. Icke tienandes allena för ögonen / såsom menniskiom til willia ; vthan såsom Christi Tienare / giörandes thet Gud wil/ vthaf hiertat / med wål- LUTH.

wälwiljoghet. Låter eder icke tyckia at j tienen HErranom / och icke Menniskiom/ wetandes/ at hwad godt hwar och en giör/ thet skal han igen få af HErranom / ehwad han är tienare eller frij.

Than Nitervus, chékω mátta Rhénus hatte, Kónna Rhénus anckaropp.

S. Paulus tani ciutte Amaræckhickan, parénack cap, rῶe.

Renackot Nitervus hurit ock matta pijri Rhenus æppe se hatte, jῶni Nitervus, suhwijvan Nooton hátte taan Hocquæssung ock Hackingz hωrit Manétto, ock maranijto chintika Zeû Boquickan ock chischvicking. Konna, Nitervus puróque mattarutti, Konna renáckot Ãquæo chickhæ anger.

För Enkior.

1. Timoth. 5. vers. 5. 6.

Thet

Thet år en rått Enkia/ som eensam år/ then sitt hopp såtter til Gud / och blifwer altijd i Böner och åkallan natt och dag. Men then som lefwer i wållust/ hon år lefwandes död. LUTH.

ThaanSuhwijvanRenappi.

Chintika Saccheeman Matth. taani haas Cap. rωe.

Suhwijvan chékω chijr tahottamen, Renáppi maranijto chijre, unnar maranijto chijr ock Renáppi, Konna jω̃ni hatte suhwijvan chisbo Simockan ock mochijrick Sacchéman chíntika.

För menige Man.

Matth. 7. v. 12.

Alt thet j willien Meñiskiorna skola giöra eder / thet giörer j ock them. Ty thetta år Lagen och Propheterna. LUTH.

Renác-

Renáckot ſuhvvijvan Renappi rœ, chéckω mattarutti hátte maranijto.

O Vinckan hωritManétto,Hocquæsſung ock Hackings mochæærick mochijrick Saccheeman, nirωna Nω̃k, chirω̃na Tahottamen ſheeu chijr hatte, ock mátta tarásſi, chijr matta ſixi ſiringue, ock mátta apítzi bakánta, ock úſka chirω̃na mochæærick mochijrick Tahottamen, chijr bakíttan, ſuhwijvan nirω̃na matætt ock mattarútti, Kékω nijr hátte maranijto, nijr ſuhvvijvan Renappi, hátte (ſevarænda) mattarutti maranijto, æppe nirω̃na Nω̃k, ock Anna, nijr Renáppi hatte matætt ock ſimáckot maranijto, ock maranijto, Kotz chijr ſiringue mochæærick, chijre hω̃a nijr hátte matæt ock mattarútti maranijto. Ach, matta chijr tritææ, nirω̃na mattarutti, chékω nijr ſuhvvijvan Renappi, hátte maranijto, ſuck O Hocquæsſung Nω̃k, qui ſixi chijr tahottamen nijr Renappi, chirω̃na Kalebackſchetti Nisſiaanus, Kónna nijr mochijrick ſevarenda hátte. Hícka, nirω̃na móckæærick mochijrick Vinckan Saccheeman, taan chirω̃na Rωænſe ſaminackot Saccheeman, taiman nijr uſka ſuhvvijvan manunckus, ock ſinkattan ſuhvvijvan manunckus nirω̃na, ckéko matætt ock mattarutti nijr hatte maranijto, Taan chijre Nisſiaanus, JESUM CHRISTUM, nirωna Saccheeman, Kitzi.

En

En Almånnelig Skrifftermåhl.

LUTH.

BArmhertige GUD och himmelske Fader / på hwilkens Barmhertighet är ingen ände / Tu som äst tålig / långmodig / och af stora nåde förlåter alla mißgerningar / öfwerträdelser och synder / Wij hafwe / (ty wårr) syndat med wåra Fäder / wij hafwe mißhandlat / warit ogudachtige / och förtörnat tig / tig allena hafwe wij syndat / och illa giort för tig. Men tänck doch icke på wåra förra mißgerningar / förbarma tig öfwer oß snarliga / ty wij äre fast ålendige wordne. Hielp oß Gud wår Frelsare / för tins Namns åhra skull / frels oß / och förlåt oß alla wåra synder / genom tin Son JEsum Christum wår HErra / Amen.

ORATIO DOMINICA
Lingua VIRGINIANA,

Ex Bibl. Virgin. Cantabrig. Nov. Angl. 1663.

NOoshun Keſukquot, Quittiana tamunach Koowesuonk. Peyaumooutch Kukke tusſoo tamoonk. Kutte nantamoonk nen nach ohkeit neane Keſukquut. Numme et ſuongash aſekeſukokish asſamaijneau yeüyeu keſukod. Kah ahquontamaj inneau numat cheſeongash Neane matchenehu queagig nuta quonta mounnonog. Ah que ſagkom pagunainnean en qutchhuaonganit. Webe pohquoh Wusſinean wutch machitut. Amen.

ORATIO DOMINICA
Lingua CARAIBICA

Insularum American. Ex Catechismo Caraibico P. Raymundi Breton, Auxerræ 1664.

KIoúmone titányem oubécouyum, ſantiquet ála eyéti. Nembouílla biouboutoumali--bátali. Maíngattê catouthóattica ayéoula tibouic monba cachi tibouic bali oubécou. Huerébali im--ébouc bimále louago lica huéyou icoígne. Roya--catou--kia--bánum huénocaten huiouíne cachi royaouábalinhiouíne innocatítium ouáone. Aca menépeton-ouahattica toróman tachaouonnê têbouíroni. Irheu chibacaíquet a--báoua touária toulíbani, hanhan--catou.

HERRANS Böön.

FAder wår som äst i Himmelom. Helgat warde titt Namn. Tilkomme titt Rijke. Skee tin Wilie / såsom i Himmelen / så ock på Jordenne. Wårt dageligit Bröd gif oß i Dag. Och förlåt oß wåra skulder / såsom ock wij förlåte them oß skyldige äro. Och inled oß icke i Frestelsen. Utan fräls oß ifrån Ondo. Ty titt är Rijket / Machten och Härligheten i Ewighet / Amen.

Wälsignelse /

HERREN wälsigne oß / och beware oß. HERren vplyse sitt Ansichte öfwer oß och ware oß nådelig. HErren wände sitt Ansichte til oß / och gifwe oß en ewig Frijd. I Namn Faders och Sons / och thens Hel. Andes /

A M E N.

VOCABULARIUM BARBARO-VIRGINEO-RUM.

Additis passim locutionibus & observationibus Historicis brevioribus ad linguæ pleniorem notitiam.

Anno M DC XCVI.

De Deo, Cœlo & Temporibus.

Manétto. Gud/Ande/Engel.
Manetto Nώk. Gud Fader.
Manetto Nisſiaanus. Gud Son.
Chintika Manetto. Gud then H. Ande.
Pæntor chijr : jώni Manétto, matta nácha Manétto; ſuck , ciutte Manetto , hátte taani chichæ. Thetta är så til förståendes/ at ſamma Gud/ icke är tree Gudar/ vthan/ en Gud i wareſſen.
Mochæærick, mochijrick hωrit , ock Vinckan Manetto. Then mächta ſtore/ gode och nådefulle Gud.
Quinætzi ſuhvvijvan manotuttut maranijto. Then ſom är så wijß och förståndig/ at han kan giöra mächta konſteligit alt hwad han wil.
Hωrit Manétto. Good Engel.
Manunckus Manétto. Ond Engel.
Hócque, Hocquaéſſung. Himmel/Lufft.
Mochijrick Hockung. Then ſtora Boningen(himmelens boning.)
Hocquæsſung oromat hátte. Himmelen är långt ifrån oß.
Hocquæsſung mochæærick hωrit, ock mochæærick ſaminackot. Himelen är mächta liuflig och ſkiön.

Hockockque. Måln / Skyy.
Hockóckque Vopáck. Hwitt Måln.
Hockockque nélkæg. Swart Måln.
Chisſogh. Sool.
Chiſchvickhe. Dag.
Nippe Chisſogh. Måne / Tungel.
Boquickan. Natt.
Atánck. Stiernor.
Kuun. Snöö.
Kuun pævvo. Thet ſnögar.
Súckra. Rägn.
Suckrat. Thet rägnar.
Suckrat mochijrick. Thet rägnar hårdt.
Tanckeritt ſuckrat. Thet rägnar ſackta. Duggar ſmått.
Pajáckok. Dunder.
Pajáckok pævvo. Thet begynner at dundra.
Schäckhan. Wäder / Blåſt.
Mochijrick Schäckhan pævvo. Thet kommer ett hårdt wäder. Sådant hårdt wäder kallas en **Trawaat** / hwilket är en wäderyl / ſom kommer med itt ſwart blått måln / och förer kull Ekarna i Skogen ſom äre tree famnar tiocka / ſamt Skeppen vppå hafwet.
Kattæen. Åhr.
Chiſchvicke, æppan. Dag.
Boquickan. Natt.
Ciutte æppan. En Dag.
Apitzi Apóngo. Thet blijr ſtraxt dager.
Apongór. J Morgon.
Nisſochkenácka. J Öfwermorgon.

Orócк-

Oróckquæ. J Går.
Sittbock. Affton.
Sættbock,Sippáhe. Om Morgon bittida.
Oroquíckan. J Morgon quáll.
Oroquícke. Middag.
Apítzi piſcheeo. Thet blijr ſtraxt mórckt.
Sichkongor, Sícquangh. Warm.
Mætzi Hócquem. Thet blijr wacker tijd/ſom̃arlijkt.
Hvvijnaminck. Sommaren.
Níppenæ. Midſommar.
Uránda. Warmt/hett.
Nijr uránda hátte. Jag ár warmer.
Takócko, Takocꝁque. Hóſt.
Kintz Takócko. Thet lijder åth hóſten.
Kintz Taróxo. Thet blijr myckit orent.
Suckra mochijrick pævo. Thet kommer longſamt rágn.
Hurit Takócko Schácꝁhan. Wackert hóſtewáder.
Rhoongor, Sijkongor. Winter.
Thævo. Kalt.
Dakótze Rhoongor. En kall winter.
Dakotze. Kalt.
Nijr dakotze. Jag frys.
Tænda. Eld.
Jω̃ni tænda mochijrick uranda pætton. Thenna elden gifwer myckin warma ifrån ſig.
Ciutte chiſchvickan. Dag och natt; ett dygn.
Haas Kucknuckhácki. En Weka.
Ciútte chísſogh. En månadz tijd.
Ulꝁa Rhomo. Många åhr ſedan/ longoſedan.

De

De Homine & ejus Partibus.

Renappi. Menniskia.
Jω̃s. Kropp/ Kött.
Chícko. Siäl.
Chickhícke. Lefwa/stundom tages thet ock, för Siälen.
Hwijl, Wijr. Hufwud.
Mock. Blod.
Mijrack. Håår.
Hackalau. Änne.
Hwitangaa. Nacke.
Schinck. Öga.
Nissa Schinck. Bägges ögonen.
Wikijwan. Näsa.
Hittaock. Öra.
Christau. Höra.
Christau, nijr apitzi oráti muckan, Hör/ jag wil rätt nu hålla itt taal.
Tω̃n. Munn.
Siættωn. Läppar.
Wichtω̃n. Skägg.
Wippit. Tand.
Manaénnu. Kindbeen.
Mamaumanar. Ögnebryn.
Hijrano. Tunga.
Hucque. Haka.
Quekángan. Hals.
Kuntackan. Strupa.
Pωhω. Roopa.
Nach, Ãlænskan, Laénskan. Hand.
Theromángan. Arm/ öfwerleven på armen.

Hwiss-

Hwisſquan. Armboga.
Onáck. Nedra dehlen på armen / ifrån armbogan til handen.
Wíckan. En fambn.
Hopokan. Rygg.
Hutucki. Axlar.
Thorhai. Bróſt.
Chitto, Kitte. Hierta.
Tritææ. Tánckia.
Kotz chijr mochijrick Krinkω̃men tritææ. Hwij áſtu ſå i diupa tanckar.
Jωnáckan. Bróſt/ miólk.
Hwattei, Nωttæsſungh. Buuk.
Room. Låår.
Hickquockan. Been.
Hoquijran. Tiocka benet.
Siææt. Senor.
Hoppææock. Ådrar.
Zijt. Foot.
Hicchas. Nagel.

De Sexu.

RHenus. Mann.
R̃Aquæo. Qvinna.
R-Nitærvus. Huſtru.
Hirusſus. Gammal Mann.
Hauſis, Hauſisſe. Gammal Qvinna.
Nω̃k. Fader.
Anna, Kahæsſ. Moder.
Mæmyndet. Lijte Barn.

Nisſiaanus. Son / Dotter.
Pinættæt. Goße / Pilt.
Âquættæt. Pijga / Dotter.
Nijlon. Fáſtemó.
Hisſimus, Nijlum. Broder / Syſter.
Rúnkaſis. Slácht.
Dángus. Swåger / Swågerſka.
Pwróquæ. Skókia.

De habitu Corporis externo.

Wópe Quijvan. Hwitt kláde / lakan / ſkiorta.
Sakock quijvan. Kiortil.
Q ijvan táckquin. Kláde ſom the Barbarer hafwa om ſig.
Hââs táckquin. Skinn ſom the Barbarer ha om ſig.
Hââs. Huud / Skinn.
Kackwn. Strumpor.
Síppack. Skoor.
Nω̃ttas, Nωttæsſung. Pung / lijten poßa.

De Natione, Statu & Officiis.

AKoores. Swánſke.
Senaares. Angelſke / Tyſkar / Holländare.
Akoores nitaato ajuttamen, The Swánſke áre gode Krigsmánn.
Sacchéman. Herre / ófwerman.
Sacchéman chintika. Andelig Man / Práſt.
Machıjrick Sacchéman Chintika. Biſkop.

Mochij-

Mochijrick Saccheman. Wärldzlig hóóg Herre / werldzlig Ófwerhet.
Mochæærick mockijrickSacchéman. Hógsta Regent.
Siríngue Saccheeman. Stráng Ófwerhet.
Vínckan Saccheeman. Nådig Ófwerhet.
Hωhætaa, Hω̃a. Allena.
Saccheeman mátta nisκetij. Gifmild Ófwerhet.
Quinaétsi nitáto. Then som ár myckit konstrijk til at gióra en ting / så at ingen ófwergår honom.
Chalebacκschaétti. Fattig/ tiggiare/ tienstedráng / tienstepijga.
Chícke. Han lefwer.
Minamærso. Siuk.
Anckarop. Dód.
Hacking taato. Begrafwen.
Matta nijr minamærso. Jag ár frisk och sund.
Nijr minamasso. Jag ár siuker.
Nijr nickhícke. Jag har good hálsa.
Quirutteme. Tráta / kijfwa.
Ajutte. Fóra krijg/ órliga.
Ajutte mattáque. Enwijges kamp.
Specie Renappi. En wederlijk.
Mattapping. Sitta neder och hwijla.
Táppin. Sitta.
Pacκ. Gråta.
Kríckse. Lee.
Sevaraénda. Bedrófwat.
Mochijrick sevarænda hatte. Wara myckit bekymrad.
Pocκquijra. Trótter.

De

De Domo & ejus requisitis.

WIckŵmen. Huus.
Wíckching. Bygning/ koija/ boning.
Hóckung. Hóóg bygning/ himmelen.
Rackans. Skålar/ faat.
Nephoones. Skedar.
Paxíckan. Kniif.
Tamahickan. Yxe.
Huperénna. Hacka.
Masſappi. Koraller/ ſteenpårlor/ ſom åre glaſerade eller målade.
Étzkans. Nåål.
Parakíckan. Bóßa.
Aruns. Pijlar/ kulor.
Máhares. Hullingen ſom ſitter i åndan på pijlen.
Apiſackan. Bågeſtrång.
Quijvan. Kláde/ Láreſſt/ frijs.
Wópe, Wopæk. Hwitt kláde.
Woope Quijvan. Hwitt láreſſt/ ſkiorta.
Mæckhhchæck. Rótt.
Maéckhhchæck Ãquijvan. Rótt frijs/ rótt kláde.
Cavínn. Sáng/ liggja.
Catúnga. Sofwa.

De Requiſitis Domûs.

SIjs. Mehr.
Matta chijr ſijs catturga. Soof intet mehr nu.
Hóckung pæwo. Stat vp.

Hóc-

Hóckung pæwo ſixi. Stat vp ſnart.
Háckıng taan. Gak neder vth fórr trapporna.
Darraſymi, Rattſimo. Drómma.
Mamantickan. Speel.
Malæckhíckan. Book.
Aamaræckhickan, Mamaræckhickan. Breef/Book/ Paper.
Gω̃s. Spijk.
Hopíckan. Bóſſa.
Punck. Kruut.
Háchi. Stofft.
Taénda. Eld.
Mochijrick taénda. Stoor eld.
Tancketitt taénda. Lijten eld.
Sanckhíckan. Eldfóre.
Hopóckan. Tobakspipa.
Hurit Siſcko Hopockan. En wacker Leerpipa; the Barbarer gióra tobakspipor / af rótt/guult och blått leer / ſom i thet landet finnes myckit fijnt.
Huritt Asſaénn Hopóckan. En wacker ſteenpipa. Ty the Barbarer gióra ock Tobakspipor af hwijta/ grå / gróna/ bruna / ſwarta och blå ſtenar/hwilka finnas ſå blóta / at de kunna med kniſwen táljas / och deraf gióras pipor til en half alns långd.
Máhales. Flinta.
Kiſkhíckan. Breed yxe.
Sinnus. Kittil.
Wickhanim. Kooka.
Suckhóckan, Lijm.
Chirω̃kha. Band eller reem ſom man binder med.

Tack-

Tackcheene, Låt vp dören.
Caphan, Låt igen dören.
Tancketitt Skijk. Smått gräåß eller höö.
Maranijto tácкhan. Hugga hwed.
Pææt táckhhan. Bär hijt hweden.
Maranijto taénda. Giör en eld.

De Aquis.

BIj. Wattn.
Mochijricк Bij. Stora siön.
Tancketitt Bij. En lijten siö.
Sitemésſung. Siöstranden.
Sippúsſing. En kijl / in lopp / inström.
Tamáckhan. Floden / när watnet faller 6. tijmar vpp.
Hickan. Abben / när watnet faller 6. tijmar vth igen.
Sáckhang. Blåst.
Mochijrick Sackhang Bij hátte. Thet är stor storm på siön.
Mátta Sáckhang Bij hátte. Thet är stilla lugnet på siön.
Wísſacka. Bäskt / bittert / starkt.
Wísſacka Bísſun. Starkt öhl / dricka.
Mochæærick, Wísſacka Bisſun. Brännewijn.
Nijr mátzi Ana mochijrick Bij. Jag wil fara siö-wägen.
Matta nijr jõni Aana. Mig lyster intet then wägen.
Sísko. Leer.
Máckæck Sísko. Rödt leer.

Wopæcк

Wopæck Sisko. Hwitt leer.
Neskæck Sisko. Blådt leer.

De Brutis Reptilibus.

TAmaaque. Båfwer / skinn.
Tymmæ. Ulf / warg.
Tymmæ Hææs. Warg-skinn.
Hóc*k*us. Rååf.
Sijmamis. Kaneel diur.
Nahanum. Åßpann.
Nahanúm hææs. Åspaans skinn. Seer vth som warg-skinn / men är til stoorleken mindre.
Húnne*kijk*. Utter.
Hwijningus. Mynck. Seer vth som foder Sablar.
Hanícquai. Ekorn. Finnas twänne slag / grää och swarta / men inga röda.
Kws*k*us. Swijn.
Ho*k*oo*k*. Orm.
Hoppæck. Mask.
Damás*k*us. Råtta / desmans skinn.
Arúm. Hund.
Kræænamen Arúm. Håll fast hunden.
Képton Arúm. Bindt hunden.
Hartω̃. Hiort.
Pæmyy, Hwijs. Fett / talg.
Mac*k*h. Biörn.
Manúnc*k*us mochijric*k* Síngwæs. Then onda stora Kattan / eller Leijon.
Sinquættæt, *Singvæs.* Loo / Katta / Leijon.
Singues Hææs, Sinquættæt Hææs. Looskinn.

Mochijrick Sinquættæt Hææs. Leijonhuud.
Mackh Hææs. Biórnhuud / ſkinn.
Nijr pætton máramen Hartā Hææs. Jag bär med mig til at ſälja hiortehudar.
Chéko taíman. Hwad wil tu hafwa igen.
Quijvan aétticke. Hälſt wil jag hafwa kläde.
Matta âquijvan hatte. Jag har intet kläde.
Chéko. Hwad då?
Sinhws ock râpe quijvan. Jag har en kittil och hwitt lärefft / eller en ſkiorta.

De Piſcibus.

Lamææs. Fiſk.
Haamo. Sill / then ſtora Sillen.
Haamæs. Then ſmå Sillen.
Túlpa, Turpa. Skölpatta.
Mamaare, Dwalt. Ett ſlags Fiſk / ſeer vth näſtan ſom Lax / men icke ſå ſtoor och rödachtig innan ſom Laxen / vthan har hwitt kött.
Hvvíſſamick. Dickop; ſeer vth ſom Laakar / och är näſtan ſå ſtoor / Men har tunt och bredt hufwud och munn / lijka ſom en Simpa. Han har en long hwaß tagg på hwardera ſijdan om munnen / hwaßa ſom Sylar. Har blötare kött än lakan / och är icke myckit benug.
Tzáckamææs. Ååål. Ther finnes icke många ſtoora Ålar / vthan ſmå / och näſtan torrachtige.
Merættæ. Kräfweta.
Kakickan. Abbor.
Maéckæck Skinck. Rödöga eller Mört.

Paéſkon

Paélkon Skinck. Nije ógon eller Neijonógon.

De Volatilibus.

Sω̃ræus. Fogel.
Kínthω. Flyga.
Síckenem. Kalkoon/ Hóns.
Wooæ. Ägg.
Homijmi, Mijmi, Kaak. Dufwor.
Cahaak. Gååß/ gåß.
Hvvijquinck. Änder.
Pomúttamen Hvviquinck. Skiuta Änder.
Skeenach. Trast.
Mæræck. Gråå.
Mæræck Kaak. Grå Gåß.
Waépæck Kaak. Hwijta Gåß.
Mochijrick Wópæck Siorens Kaak. En stoor hwijt Fogel / seer vth som en stoor Gååß / eller Swaan / som ther å orten wankar både Winter och Sommar.
Turr. Swaan.
Taræcka. Tranan.
Mochijrick maéræck Siorens. Then stóra grå fugelen eller Tranan.
Áhas. Kråkan.
Manúnckus Ahas. En ond Fogel / Korpen.
Skappe. Åål Kråkan.
Tzáckamææs Aahas. Är en swart fogel / så nár twå gångor så stoor som en Änd / och har sådant Nååf / och halsen lång och smaal / duger intet fór en Christen at áta. Han kallas Åål Kråka/

 ther=

therföre at han vpswälger smala små ålar / och wistas förthenskull mäst wijd watnet / som något strömt är.

Skeenack. Trastar. Tanketitt manunckus Siorens. Små onda foglar / eller Magiis Tiufwar. The äre swarta och hafwa en rööd rand vppå wingarna; Och äre the lijtet större än Swalan / nästan som Trastar. The flyga skocketals / och ther en flyger neder / ther slå the sig alla ihoop neder. The äre snåla på then Landz-Säden som kallas Magijz, alt ifrån thet hon går i Ax / och in til thes hon om hösten in bärgas ; Therföre kallas the ock Magijs-tiufwar.

Moopes. Loom.

De Rebus Sylvestribus.

HÁcking. Skoog.

Ooromat Hácking nijr taan. Jag går långt bort i Skogen.

Skækkung. Röör och hwaß som wäxer wijd Siöstranden.

Hættog. Träå.

Chω̃. Tall Träå.

Sikáttag. Een.

Sijmi Táckhan. Walnöte-Träå.

Tackquiménsi. Swart Nötebom.

Nackin Táckhan. Eek.

Sállienbras. Longa trän / som hafwa gröön barck / och äre wälluchtande.

Táhkan. Hwed.

Quisk-

Quiskhaamen Tahkhan. Hugga hwed.
Tappanáckhan. Spånor.
Néckeck. Barck.
Hácking. Jord.
Skijk. Grääs / som är och myckit i Skogen / grofft och högt.
Aana. Wäg.
Púmska. Gå sachteligen.
Schameera. Löpa.
Mochæærick Schaméra. Löpa hårdt.
U´ndaque Aana jω̃ni Aana. Then ther wägen.
Hacchiháckan. Plantera.
Hacchicháckan jaéskung. Plantera Magijz, som är Landsens egenteliga Säääd.

De Aromatibus.

MAmantíckan. Persker / Plommon.
Mamantíckan takhan. Persiker eller Plommon trää.
Schúntach. Pomponer / pumpor.
Shijtamen. Water-Lemoner. The äre trinda som en wäderbåll. Äre kalla innan som ys / söta och myckit safftfulle. Brukas moot then swåra hettan om Sommaren / ty the swalka och släcka torsten.
Sikáttag mijn. Eene bäär.
Opijmi. Castanier.
Symi. Waalnötter.
Hvirω̃mæ. Wijndrufwor.
Mijn, Mijne. Kiersebäär.

Skippo. Palsternackor/Morrötter/och andra rötter.
Jésquem, Jaésskung, Magijz. Turkiskt hwete.
Náckin. Ollon. Eekarnas frucht.
Hoppenââs. Rofwor/lóók/och andra trinda rötter.
Nῶpon, Nωpῶring. Schàta ock Siaata. Tobak.
Asſaén. Gråsteen.
Asſisko. Swart eller blóót steen.
Happihaan. Trád eller reep.
Aritt. Thet som intet är starkt.
Woonſe. Glómma bort.
Mijrikon. Byta.
Chijr pomuttamen, ættícke baarham. Tu wil gå och skiuta/ men thet lárer slå feelt.
Hícka oraaton únnar. Giòm wál/ fórwara thetta.
Nijr rῶe Kitzi. Jag ſáger sant.

Hocquaésſung ock Hackingz mochææríck mochijrick Saccheeman hῶrit manetto hῶha mochæærick krinckῶmen mochæærick tritææ, ~~ock~~ manotúttut ſuhvvijvan maranijto. Himmelens och jordenes HErren Gud allena / han skådar wijda omkring/ giór altsammans wijsligen och wál.

COLLOQUIA.

Nῶe ìtta. Kom hijt.
Chéckω taîman. Hwad wil tu hafwa.
Kónna nusque téroah. Jag ſáger så elliest.
Taan Kῶmæn. Hwadan kommer tu.
Utarijo Ooromãt. Longt bort ifrån.

Chéko

Chéko pætton. Hwad bär tu med tig.
Jώs pætton mochijrick. Jag bär kött med mig som är godt.
Kékω taiman. Hwad wil tu hafwa therföre.
Zææband aétticke. Til äfwentyrs penningar.
Mijrikon. Wij wilje byta.
Kékω Kommijre. Hwad wil tu gee igen.
Âquijvan. Kläde. Paxickan. Knijf. Tamahickan. Yxe.
Chékω Rωænse. Hwad heter thet.
Matta nooto. Jag weet icke.
Tacktaan. Hwart går tu.
Natahwirsi. På Jacht.
Taan Atáppi. Hwar är bågan.
Wicking hatte. Hemma i mitt huus.
Pomúttamen chijr. Wil tu skiuta.
Pææt jώs. Wil tu låta mig få köttet.
Maramen. Jag wil kiöpa af tig.
Máh. Sij ther är thet.
Mátta hώrit. Thet är icke godt.
Mattarutti. Thet duger platt intet.
Kotz mâtta bachíttan. Hwij kastar tu icke bort thet.
Kijpatz. Ja/ rätt som tu säger/ som tu förstår.
Mátta nijr sinkáttan. Neij/ jag giör thet intet.
Kotz mátta miraana. Hwij geer tu icke bort thet.
Maramæn. Jag wil sälja.
Mátta chéko maramen, Thet är ingen som wil kiöpa.
Aétticke. Hoo weet.
Narráhvvo rankúnti. Jag skänker tig thet.

 Chéko

Chéko nijr mijre. Hwad skal jag gifwa tig igen.
Chææk Skomerijne. Jag skal gifwa tig penningar/ eller Zææband.
Nânnar, Nænnar. Rätt så.
Sijs chekitti. Något lijtet mehr.
Mátta hattévv. Jag har intet.
Tanundin. Hwar skal jag tagat.
Pææt. Få hijt.
Pææt mitzi. Gijf mig äta.
Pææt Bisſun. Gijf dricka.
Kôtz. Hwarföre.
Kónna. Therföre.
Nijr mátzi. Jag går bort.
Tacktaan. Hwart.
Romúngue. Stijga vthföre / gå långt sin koos.
Sínga æmpaa. När kommer tu igen.
Rωongor. J Winter.
Sijkongor. J Wåhr.
Apongor. J Morgon.
Nisſochkenácka. J öfwermorgon.
Matta nijr tappin. Jag har intet tijd at sittia.
Happi. Töfwa.
Apitzi tarasſi. Thet blijr straxt alt.
Suhvvijvan. Alt slätt.
Pijri Simockan. Språåk/ samtaal.
Séu, Saévvi. Altijd.
Kotz matta. Hwij icke.
Atticke chijr nitáppi. Äre wij icke gode wänner.
Mochij apitzi. Straxt skal tu få.
Rωκſi. Skära sönder.
Rωκſi poωn. Skära sönder brödet.

Keene

Keene, Keene. Myckin tack / tacksäijelse.
Hiω mátzi. Jag går bort.
Mochij matzi. Gack i frijd.
Itta ikale. Gå förvth.
Mætzi næmæn. Thet är bortkommit.

Nitappi, chékω pijri hatte ? Gode wån/ hwad har tu mehr för wahrur.

Maramæn ock. Wiltu sälja.
Kotz matta. Ja huru då.
Punijto. War stilla.
Pævvo apongor. Kom igen i morgon.
Qui sixi pævvo. Kom snart igen.
Sixi, Sixi. Fort/ hastigt.

Nijr pææt chijre jω̃ni rankunti. Jag geer tig thetta för intet / doch så at tu skalt gifwa mig något igen.

Keene itta, nijr pææt jω̃ni nutsκω. Stoor tack/men jag skänker tig thetta igen / och begiärer inga igengåfwor.

Apitzi pævvo. Komma strax.
Bakanta chéko. Slå någon.
Chichitto. Bannas.
Chijr zéu chickitton. Tu låter aldrig mål.
Rω̃a Kitzi. Säija thet sant är.
Nitaato. Kunna wål en ting.
Nitaato Mosiuttamen. Kunna wål jaga.
Nitaato quijramen lamææs. Kunna wål fiskia.

De

De Numerandi modo.

CIútte. 1.
Nisſa 2.
Náha 3.
Nævvo. 4.
Pareenach. 5.
Ciuttas. 6.
Nisſas. 7.
Haas. 8.
Paéſchun. 9.
Thæræn. 10.
Atack Kiutte. 11.
Atack Nisſa. 12.
Átack Náha. 13.
Atack Naéuwo. 14.
Atack parénach. 15.
Atack ciuttas. 16.
Atack Nisſas. 17.
Atack Haas. 18.
Atack Pæſchun 19.
Nisſinacke. 20.
Nisſinacke ciutte 21. &c.
Ciutábpach. 100.

VOCABULA MAHAKUASSICA.

The Hedningar som kallas Mahakuasser boo 12. Mijl ifrån de la Ware Revieren, och vmgås dageligen med then Swånska Colonien, hwarest the kiöpslaga frijs/ kittlar/ yxor/ knijfwar/ speglar/ och ther emot gifwa skinn wahror af Båfwer/ swarta råfwar/ och Fiskiare/ hwilket är ett slags skinn som Sablar/ men af långre håår/ som med silfwerfärgade hår inblandade äre. Theße Mahakuasser äre ett strijdbart folck/ såsom och *Johannes Megapolensis* Predikant därsammestädes/ vthi sin *Beschrijvinghe van de Mahakuasse Indianen*, gedruckt tot Amsterd. 1651. p. 43. om them förmäler

målet : De Inwonders alhier te Lande zijn tweederley ; 1. Chriſtene, immers alſo genœmt, 2. Indianen. Deſe zijn alhier by ons wederom twederley, 1. Mahakiubaas, ofte gelijk ſij har ſelven nœmen Kajingahaga, 2. Mahakans, anders genaemt Agotzagena. Deſe twee Volckeren hebben verſcheyden ſpraeck, die gene gemeynſchap med elck-ander heeft, als Duyts en Latijn : deſe hebben voor deſen grooten Oorlog tegen malkanderen gevoert, maer na datte Mahakanders door de Mahakobaaſen zijn t' onder gebrocht, hebben ſij vrede met malkanderen, en die over-wonnen zijn, moeten aen den anderen jaerlicx contributie op-brengen ; tuſſchen deſe beyde ſoorten der Indianen wonen wij, en ſy uyt haer Lant by ons kommende, ofte wij tot haer, doen ons alle vrientſchap. De principale Natien van alle Wilden en Indianen hier omtrent daer wy meeſt mede omgaen, zijn die Mahakuaas, die alle

alle andere Indianen hier-om-leggende onder contributie hebben. Dese Natie heeft een seer beswarelijcke spraeck, en valt my mœyelick om te leeren, om met haer eens grondig te mogen spreecken en predicken. Alhier is geen Christen die haer spraeck grondig verstaet; Die alhier lange gewoont hebben, konnen wel een gau-diefs praetje maken, om met haer de Coop-handel te drijven, maer den gront vande Tale verstaen se niet.

Förthenskul effter wår Autor hafwer jämwäl lemnat ett lijtet Vocabularium på thet Mahakuassiske Språket/ har man welat thet här införa och tilläggia/ til at wijsa den åthskilnad som är emellan theße twänne sammangräntzande Folcks Språåk.

Itæætsin. En Mann.
Achonhæffti. Quinna.
Jáse. Swåger.
Generââ. Good Wän.
Agændeero. Wij äre gode Wänner.
Iihadææro. Min synnerlige gode Wän.
Otzkaénna. From / good.
Zatzioore. Kooka.
Orócquæ. Kött.
Mnádra, Canadra. Bröd.

Onæsta.

Onæſta. Sád eller Magijz.
Oneegha, Caneega. Watn.
Canequáſſa. Dricka.
Tzátzic. Sitt och hwijla.
Siſchijro. Äta.
Náhha. Ja.
Honan jaijvo. Jag är mått.
Tæsta. Neij.
Hijr. Ja. Hiſſ. Du.
Gáija. Har tu.
Hijvve. Andra ſaker.
Tésta gáije. Jag har intet.
Ahghââra. Är the Barbarers penningar / hwilka äre ſtenar giorde af bruna och hwijta Oſterſkaal / och vpträdde på trååd / ſom the kalla Zæband. Vthi kiöpmanſkap och handel vthmätas the ſambnetals / och giäller hwar ſambn 5. Holländſke Gulden; beräknat 4. ſtenar för hwar ſtuyver. Doch äre the brune ſtenar i högre prijß; emedan en hwijt ſteen är i ſamma wärde ſom ett öre kopparmynt / men en bruun ſteen / är til valeuren 1. öre ſilfermynt.
Skajaano. Fiſkiare Skinn / ſee vth ſom Sabbel / och äre dyrbare.
Sandergarjaago. Bäfwer.
Saddahvvijnhæ. Utter.
Kanjooga Ajung. Biörnhuud.
Hrω̃ha. Älgzhuud.
Síſshω. Rääf.
Skáirωha. Kalkoon.
Háque. Skinn.
Kajúnckeke háque. Swarta ſkinn.

Kaatzie.

Kaatzie. Kom hijt.
Avarunsi. Stoor tack.
Zatznωri. War snaar.
Achóxa. Straxt.
Kareenach. Knijf.
Kátzera. Klåde.
Ænjῶza. Skiorta.
Khaalis. Strumpor.
Kahωroonta Karῶda. Bóßa.
Kazeequara. Wárja.
Oῶntack. Gryta/ Kittil.
Kaatzie. Faat.
Karωῶnta. Steen.
Chanoona. Tobakspipa.
Ojeengqua. Toback.
Onúsſe Ojéngqua. Róka Toback.
Adῶgen. Hadoogan. Yxe.
Uthſysta. Eld.
Koonæ. Stoor.
Stúnga. Lijten.
Tzídtze. Katta.
Abgârijω. Hund.
Sarakáliω. Skiuta.
Taésta Zωróncka. Jag fórstår intet.
Hije Zωróncka. Men jag fórstår.
Serωquácksi. Tu åst ond.
Tinnijgo ottchoῶrha. Huru myckit penningar wil tu hafwa therfóre:
Zarúncka Kahωjéhω uthſysta. Kan tu gióra vp eld.
Chótsis chijrω. Sij / jag wil gifwa tig.
Taésta gâyω. Har tu intet.
Káſsha ſchææ̈nu. Gif mig thetta fór intet.

Hije

Hije Kákhto ichæænu. Jag geer tig thetta igen.
Hoona Sattæænde. Jag går nu bort.

Modus Supputandi
MAHAKUASSORUM.

Onſκat.	1.	Axe ſchaaro.	13.
Tíggene.	2.	Rajene ſchaaro.	14.
Áxe.	3.	Wiſck ſchaaro.	15.
Rajéne.	4.	Jajáck ſchaaro.	16.
Wiſck.	5.	Tzadack ſchaaro.	17.
Jajáck.	6.	Tickerom ſchaaro.	18.
Tzadack.	7.	Wáderom ſchaaro.	19.
Tickerom.	8.	Tijkeni.	20.
Wáderom.	9.	Wáſha ne Wáſsha.	100.
Wásha.	10.	Wáſha ne Wáſsha onſκat.	101.
Ónſκat ſchaaro.	11.	Wáſha ne Wáſsha tiggene.	102.
Tiggene ſchaaro	12	&c. &c. &c.	

Andre

Giron

Sup 2 | - 8 / - Collat Q2

Plate 122

M. —

Priced by
D. M. & Co. 1902. $22.50

AYER
Delaware
20

AYER
*421
D315 L9
1696

84

85